

Euroopan unionin virallinen lehti

L 215

Suomenkielinen laitos

Lainsäädäntö

60. vuosikerta

19. elokuuta 2017

Sisältö

II Muut kuin lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttävät säädökset

ASETUKSET

- ★ **Komission täytäntöönpanoasetus (EU) 2017/1488, annettu 18 päivänä elokuuta 2017, tiettyihin ISIL- (Daesh-) ja al-Qaida-järjestöjä lähellä oleviin henkilöihin ja yhteisöihin kohdistuvista erityisistä rajoittavista toimenpiteistä annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 881/2002 muuttamisesta 274. kerran** 1

SUOSITUKSET

- ★ **EU:n ja Moldovan tasavallan assosiaationeuvoston suositus N:o 1/2017, annettu 4 päivänä elokuuta 2017, EU:n ja Moldovan tasavallan assosiaatio-ohjelmasta [2017/1489]** 3

Oikaisuja

- ★ **Oikaisu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseen (EY) N:o 1907/2006, annettu 18 päivänä joulukuuta 2006, kemikaalien rekisteröinnistä, arvioinnista, lupamenettelyistä ja rajoituksista (REACH), Euroopan kemikaaliviraston perustamisesta, direktiivin 1999/45/EY muuttamisesta sekä neuvoston asetuksen (ETY) N:o 793/93, komission asetuksen (EY) N:o 1488/94, neuvoston direktiivin 76/769/ETY ja komission direktiivien 91/155/ETY, 93/67/ETY, 93/105/EY ja 2000/21/EY kumoamisesta (EUVL L 396, 30.12.2006; oikaistu toisinto julkaistu EUVL L 136, 29.5.2007)** 47

FI

Säädökset, joiden otsikot on painettu laihalla kirjasintyyppillä, ovat maatalouspolitiikan alaan kuuluvia juoksevien asioiden hoitoon liittyviä säädöksiä, joiden voimassaoloaika on yleensä rajoitettu.

Kaikkien muiden säädösten otsikot on painettu lihavalla kirjasintyyppillä ja merkitty tähdellä.

II

(Muut kuin lainsäätämismääräyksessä hyväksyttävät säädökset)

ASETUKSET

KOMISSION TÄYTÄNTÖÖNPANOASETUS (EU) 2017/1488,

annettu 18 päivänä elokuuta 2017,

tiettyihin ISIL- (Daesh-) ja al-Qaida-järjestöjä lähellä oleviin henkilöihin ja yhteisöihin kohdistuvista erityisistä rajoittavista toimenpiteistä annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 881/2002 muuttamisesta 274. kerran

EUROOPAN KOMISSIO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen,

ottaa huomioon tiettyihin ISIL- (Daesh-) ja al-Qaida-järjestöjä lähellä oleviin henkilöihin ja yhteisöihin kohdistuvista erityisistä rajoittavista toimenpiteistä 27 päivänä toukokuuta 2002 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 881/2002 ⁽¹⁾ ja erityisesti sen 7 artiklan 1 kohdan a alakohdan ja 7 a artiklan 5 kohdan,

sekä katsoo seuraavaa:

- (1) Asetuksen (EY) N:o 881/2002 liitteessä I on luettelo henkilöistä, ryhmistä ja yhteisöistä, joita asetuksessa tarkoitettu varojen ja taloudellisten resurssien jäädyttäminen koskee.
- (2) Yhdistyneiden kansakuntien turvallisuusneuvoston pakotekomitea päätti 9 päivänä elokuuta 2017 muuttaa yhtä kohtaa luettelossa henkilöistä, ryhmistä ja yhteisöistä, joiden varat ja muut taloudelliset resurssit olisi jäädytettävä. Sen vuoksi asetuksen (EY) N:o 881/2002 liitettä I olisi muutettava,

ON HYVÄKSYNYT TÄMÄN ASETUKSEN:

1 artikla

Muutetaan asetuksen (EY) N:o 881/2002 liite I tämän asetuksen liitteen mukaisesti.

2 artikla

Tämä asetus tulee voimaan sitä päivää seuraavana päivänä, jona se julkaistaan *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.

Tämä asetus on kaikilta osiltaan velvoittava, ja sitä sovelletaan sellaisenaan kaikissa jäsenvaltioissa.

Tehty Brysselissä 18 päivänä elokuuta 2017.

Komission puolesta,

Puheenjohtajan nimissä

Ulkopolitiikan välineiden hallinnon päällikkö

⁽¹⁾ EYVL L 139, 29.5.2002, s. 9.

LIITE

Korvataan asetuksen (EY) N:o 881/2002 liitteessä I olevan otsikon ”Luonnolliset henkilöt” alla oleva kohta

”Rustam Magomedovich Aselderov (alkuperäinen kirjoitusasu: Рустам Магомедович Асельдеров) (*alias* a) Abu Muhammad (alkuperäinen kirjoitusasu: Абу Мухаммад), b) Abu Muhammad Al-Kadari (alkuperäinen kirjoitusasu: Абу Мухаммад Аль-Кадари), c) Muhamadmuhtar (alkuperäinen kirjoitusasu: Мухамадмухтар)). Syntymäaika: 9.3.1981. Syntymäpaikka: Iki Burulin kylä, Iki Burulskin piiri, Kalmukian tasavalta, Venäjän federaatio. Venäjän federaation kansalainen. Passin nro: Venäjän passi nro 8208 No. 555627, myöntänyt Venäjän federaation maahanmuuttoviraston Dagestanin tasavallan -direktoraatin Leninskin-toimisto. 7 d artiklan 2 kohdan i alakohdassa tarkoitettu nimeämispäivä: 12.12.2016.”

tunnistetiedot seuraavasti:

”Rustam Magomedovich Aselderov (alkuperäinen kirjoitusasu: Рустам Магомедович Асельдеров) (*alias* a) Abu Muhammad (alkuperäinen kirjoitusasu: Абу Мухаммад), b) Abu Muhammad Al-Kadari (alkuperäinen kirjoitusasu: Абу Мухаммад Аль-Кадари), c) Muhamadmuhtar (alkuperäinen kirjoitusasu: Мухамадмухтар)). Syntynyt 9.3.1981 Iki Burulin kylässä, Iki Burulskin piirissä, Kalmukian tasavallassa, Venäjän federaatiossa. Venäjän federaation kansalainen. Passi: Venäjän federaation maahanmuuttoviraston Dagestanin tasavallan -direktoraatin Leninskin-toimiston myöntämä Venäjän passi nro 8208 No. 555627. Lisätietoja: sai surmansa 3.12.2016 Mahatškalassa, Dagestanin tasavallassa, Venäjän federaatiossa. 7 d artiklan 2 kohdan i alakohdassa tarkoitettu nimeämispäivä: 12.12.2016.”

SUOSITUKSET

EU:N JA MOLDOVAN TASAVALLAN ASSOSIAATIONEUVOSTON SUOSITUS N:o 1/2017,

annettu 4 päivänä elokuuta 2017,

EU:n ja Moldovan tasavallan assosiaatio-ohjelmasta [2017/1489]

EU:N JA MOLDOVAN TASAVALLAN ASSOSIAATIONEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin, Euroopan atomienergiayhteisön ja niiden jäsenvaltioiden sekä Moldovan tasavallan välisen assosiaatiosopimuksen,

sekä katsoo seuraavaa:

- (1) Euroopan unionin, Euroopan atomienergiayhteisön ja niiden jäsenvaltioiden sekä Moldovan tasavallan välinen assosiaatiosopimus (¹), jäljempänä "sopimus", allekirjoitettiin 27 päivänä kesäkuuta 2014, ja se tuli voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2016.
- (2) Assosiaationeuvostolla on sopimuksen 436 artiklan 1 kohdan mukaisesti valtuudet antaa suosituksia sopimuksessa vahvistettujen tavoitteiden saavuttamiseksi.
- (3) Sopimuksen 453 artiklan 1 kohdan nojalla osapuolten on toteutettava kaikki tarvittavat yleiset tai erityiset toimenpiteet varmistaakseen sopimuksesta johtuvien velvoitteidensa täyttämisen ja varmistettava, että sopimuksessa asetetut tavoitteet saavutetaan.
- (4) Euroopan naapuruuspolitiikan uudelleentarkastelun yhteydessä ehdotettiin uuden vaiheen käynnistämistä kumppaneiden kanssa tehtävässä yhteistyössä, jotta kumpikin osapuoli voisi kokea kumppanuuden enemmän omakseen.
- (5) Unioni ja Moldovan tasavalta ovat sopineet lujittavansa kumppanuuttaan sopimalla painopisteet vuosiksi 2017–2019, jotta Moldovan tasavallan selviytymiskykyä ja vakautta voidaan tukea ja lujittaa ja samalla pyrkiä läheisempään poliittiseen assosiaatioon ja syvempään taloudelliseen yhdentymiseen.
- (6) Sopimuksen osapuolet ovat sopineet EU:n ja Moldovan tasavallan assosiaatio-ohjelman tekstistä, jolla tuetaan sopimuksen täytäntöönpanoa ja keskitetään yhteistyö yhdessä määriteltyihin yhteisiin etuihin,

ON HYVÄKSYNYT TÄMÄN SUOSITUKSEN:

1 artikla

Assosiaationeuvosto suosittaa, että osapuolet toteuttavat EU:n ja Moldovan tasavallan assosiaatio-ohjelman sellaisena kuin se on liitteessä.

⁽¹⁾ EUVL L 260, 30.8.2014, s. 4.

2 artikla

EU:n ja Moldovan tasavallan assosiaatio-ohjelma, sellaisena kuin se on liitteessä, korvaa 26 päivänä kesäkuuta 2014 hyväksytyn EU:n ja Moldovan tasavallan assosiaatio-ohjelman.

3 artikla

Tämä suositus tulee voimaan päivänä, jona se hyväksytään.

Tehty Chişinăussa 4 päivänä elokuuta 2017.

Assosiaationeuvoston puolesta

Puheenjohtaja

Pavel FILIP

LIITE

EUROOPAN UNIONIN JA MOLDOVAN TASAVALLAN ASSOSIAATIO-OHJELMA

Sisällysluettelo

Euroopan unionin ja Moldovan tasavallan assosiaatio-ohjelma	7
1. Periaatteet, välineet ja resurssit assosiaatio-ohjelman täytäntöönpanemiseksi	7
2. Assosiaatio-ohjelman painopisteet	8
2.1 Keskeiset painopisteet	8
2.2 Poliittinen vuoropuhelu, hyvä hallintotapa ja instituutioiden lujittaminen	10
i) Niiden instituutioiden vakauden, riippumattomuuden ja tehokkuuden vahvistaminen, joilla taataan demokratian sekä oikeusvaltioperiaatteen toteutuminen Moldovan tasavallassa	10
ii) Oikeusalan uudistusten jatkaminen, erityisesti oikeuslaitoksen riippumattomuuden, puolueettomuuden, ammattimaisuuden ja tehokkuuden varmistaminen	13
iii) Ihmisoikeuksien ja perusvapauksien kunnioituksen takaaminen	14
Ihmisoikeudet ja perusvapaudet	14
Sananvapaus	15
Yhteistyö kansalaisyhteiskunnan kanssa	15
Kaltointohtelu ja kidutus	16
Lasten oikeudet	16
Perheväkivalta	16
Yhdenvertainen kohtelu	16
Ammattiyhdistysoikeudet ja työelämän perusnormit	16
2.3 Ulko- ja turvallisuuspolitiikka	17
Terrorismi, joukkotuhouksien leviämisen estäminen ja laiton asevientä	17
Transnistrian konflikti	18
Kansainvälinen rikostuomioistuim	18
2.4 Yhteistyö oikeuden, vapauden ja turvallisuuden alalla	18
Henkilötietojen suoja	19
Järjestäytyneen rikollisuuden torjunta	19
Poliisivoimien uudistaminen	19
Poliisiyhteistyö ja tietokannat	20
Laittomien huumeainesten torjunta	21
Ihmiskaupan torjunta	21
Lasten seksuaalisen hyväksikäytön ja riiston torjunta	21
Kyberrikollisuuden torjunta	21
Korruption, petosten ja eturistiriitojen ehkäisy ja torjunta	22
Rahanpesun, terrorismin rahoittamisen ja talousrikosten torjunta	23
Yhteistyö muuttoliike- ja turvapaikka-asioiden sekä rajaturvallisuuden alalla	24
Oikeudellinen yhteistyö	25

2.5	Kauppa ja kaupan liitännäistoimenpiteet (pitkälle menevä ja laaja-alainen vapaakauppa-alue)	26
	Tavarakauppa	26
	Tekniset määräykset, standardointi ja näitä koskeva infrastruktuuri	26
	Terveys- ja kasvinsuojelutoimet	27
	Tullimenettelyjen ja kaupan helpottaminen	28
	Alkuperäsäännöt	28
	Sijoittautuminen, palvelukauppa ja sähköinen kauppa	29
	Juoksevat maksut ja pääomanliikkeet	29
	Julkiset hankinnat	29
	Teollis- ja tekijänoikeudet	30
	Kilpailu	30
	Avoimuus	31
	Kauppa ja kestävä kehitys	31
2.6	Talouskehitys ja markkinamahdollisuudet	31
	Yhtiöoikeus, kirjanpito ja tilintarkastus, yritysten hallinto- ja ohjausjärjestelmä	32
	Työllisyys, sosiaalipolitiikka ja yhtäläiset mahdollisuudet	32
	Kuluttajansuoja	33
	Tilastointi	34
	Verotus	34
	Rahoituspalvelut	35
	Teollisuus- ja yrityspolitiikka	36
	Kaivostoiminta ja raaka-aineet	36
	Matkailu	37
	Maatalous ja maaseudun kehittäminen	37
	Tietoyhteiskunta, digitaalitalous ja -yhteiskunta	37
	Kansanterveys	38
	Kaupunkisuunnittelu ja rakentaminen	38
	Aluekehitys	38
	Kalastus- ja meripolitiikka	39
2.7	Yhteydet, energiatehokkuus, ilmastotoimet, ympäristö ja pelastuspalvelu	39
	Energia	39
	Liikenne	41
	Ympäristö	41
	Ilmastotoimet	42
	Pelastuspalvelu	42
2.8	Liikkuvuus ja ihmisten välinen kanssakäyminen	43
	Yleissivistävä ja ammatillinen koulutus sekä nuoriso	43
	Tutkimus ja innovointi	44
	Kulttuuri, audiovisuaalipolitiikka ja viestimet	45
	Osallistuminen EU:n virastojen toimintaan ja ohjelmiin	45
2.9	Tiedotus ja näkyvyys	46

Euroopan unionin ja Moldovan tasavallan assosiaatio-ohjelma

Osapuolet Euroopan unioni, sen jäsenvaltiot ja Moldovan tasavalta allekirjoittivat 27 päivänä kesäkuuta 2014 kunnianhimoisen ja innovatiivisen assosiaatiosopimuksen, johon kuuluu pitkälle menevä ja laaja-alainen vapaakauppa-alue. Sopimukseen sisältyy sitovia, sääntöihin perustuvia määräyksiä, ja siinä määrätään tehostetusta yhteistyöstä. Se menee pitemmälle kuin perinteiset sopimukset ja kattaa kaikki intressialat. Sopimusta sovellettiin väliaikaisesti 1 päivästä syyskuuta 2014 siihen saakka, kun ratifointiprosessi saatiin päätökseen ja assosiaatiosopimuksen täysimääräinen soveltaminen saatettiin aloittaa 1 päivänä heinäkuuta 2016.

Assosiaatiosopimuksen täytäntöönpanon valmistelemiseksi ja helpottamiseksi osapuolet sopivat Brysselissä 26 päivänä kesäkuuta 2014 assosiaatio-ohjelmasta, johon kirjattiin yhteistyön painopisteet vuosiksi 2014–2016.

Tässä asiakirjassa saatetaan vuosiksi 2014–2016 laadittu assosiaatio-ohjelma ajan tasalle, muutetaan sen painotusta ja asetetaan uusia painopisteitä vuosina 2017–2019 tehtävälle yhteistyölle muun muassa Euroopan unionin neuvoston 15 päivänä helmikuuta 2016 Moldovan tasavallasta hyväksymien päätelmien pohjalta. Siinä erotetaan lyhyen aikavälin painopisteet (joiden alalla olisi edistytävä merkittävästi vuoden 2017 loppuun mennessä) ja keskipitkän aikavälin painopisteet (seuraavien kahden vuoden tähtäimellä).

Se, että assosiaatio-ohjelmassa keskitytään tiettyihin painopisteisiin, ei vaikuta sellaisen vuoropuhelun laajuuteen tai tarkoitukseen, jota käydään muiden sovellettavien sopimusten tai kumppanuuksien taikka itäiseen kumppanuuteen sisältyvän monenvälisen toiminnan yhteydessä.

Moldovan tasavallan kansalaiset, joilla on biometrinen passi, ovat voineet matkustaa Schengen-maihin ilman viisumia huhtikuusta 2014. Viisumivapautta koskevan toimintasuunnitelman välitavoitteiden täyttymisen on jatkuttava, jotta voidaan varmistaa viisumivapausjärjestelyn kestävyys ja edistää EU:n ja Moldovan tasavallan välistä liikkuvuutta ja ihmisten välisiä yhteyksiä, jotka ovat keskeisiä tekijöitä assosiaatiosopimuksen mukaisessa Moldovan tasavallan poliittisessa assosiaatiossa ja taloudellisessa yhdentymisessä Euroopan unioniin.

1. Periaatteet, välineet ja resurssit assosiaatio-ohjelman täytäntöönpanemiseksi

Assosiaatio-ohjelman täytäntöönpano perustuu seuraaviin yhteisiin periaatteisiin:

- Assosiaatio-ohjelmaan kuuluvat toimet olisi toteutettava poliittista assosiaatiota ja taloudellista yhdentymistä koskevien yleisten tavoitteiden hengessä.
- Assosiaatio-ohjelman painopisteet heijastavat EU:n ja Moldovan tasavallan vastuuta panna assosiaatiosopimuksensa kokonaisuudessaan täytäntöön sen tultua nyt kaikilta osin voimaan.
- Kummankin osapuolen on osallistuttava assosiaatio-ohjelman täytäntöönpanoon noudattaen täysimääräisesti omistajuuden, avoimuuden, vastuuvuorollisuuden ja osallistavuuden periaatteita.
- Assosiaatio-ohjelman puitteissa saavutetut tulokset edistävät merkittävästi Brysselin itäisen kumppanuuden huippukoukussa vuodelle 2020 sovittavien prioriteettien täyttämistä.
- Assosiaatio-ohjelmalla pyritään saavuttamaan konkreettisia, määriteltyjä ja kestäviä tuloksia toteuttamalla asteittain käytännön toimenpiteitä ja ottamalla kansalaisyhteiskunta ja muut sidosryhmät mukaan. Kumpikin osapuoli varmistaa erityisesti, että kaikki assosiaatio-ohjelman puitteissa laadittavat lainsäädäntö ja strategiset asiakirjat valmistellaan osallistavassa ja näyttöön perustuvassa prosessissa.
- Osapuolet tiedostavat, että on tärkeää tukea sovittuja painopisteitä asianmukaisin ja riittävin poliittisin ja teknisin keinoin sekä myöntämällä rahoitusta.
- Assosiaatio-ohjelman täytäntöönpanosta raportoidaan vuosittain, ja sitä myös seurataan ja arvioidaan vuosittain. Saavutettua edistystä tarkastellaan muun muassa assosiaatiosopimuksella perustettujen kahdenvälisen rakenteiden kokouksissa. Myös kansalaisyhteiskuntaa kannustetaan keskittämään seurantatoimensa assosiaatio-ohjelmaan.
- Euroopan unioni tukee Moldovan tasavaltaa assosiaatio-ohjelmassa määriteltyjen tavoitteiden ja painopisteiden toteuttamisessa. Tässä se tarjoaa kaikkea käytettävissä olevaa EU:n tukea, samoin kuin asiantuntemusta ja neuvontaa, helpottaa parhaiden käytänteiden, osaamisen ja tietojen jakamista ja tukee valmiuksien kehittämistä ja instituutioiden vahvistamista. EU myös kannustaa Moldovan tasavallan muita kumppaneita niiden toimissa ja pyrkii tuen koordinointiin niiden kanssa. Se käyttää asiaankuuluvia rahoitusvälineitään helpottaakseen assosiaatio-ohjelman täytäntöönpanoa. Assosiaatio-ohjelma ei kuitenkaan ole rahoitussuunnitelma-asiakirja eikä se korvaa osapuolten rahoitussuunnittelua.

EU tukee Moldovan tasavaltaa sille suunnatun avun yleisten painopisteiden perusteella ja sen mukaisesti kuin esitetään Euroopan naapuruusvälineen (ENI) yhdistetyssä tukikehyksessä ja ENI:n mukaisissa useita maita koskevista, Moldovan tasavaltaan sopeutetuissa ohjelmissa, ja samalla pyritään ottamaan huomioon assosiaatio-ohjelman painopisteet. Se voi myös antaa tukea muista EU:n välineistä. Rahoitustuen antamisessa noudatetaan täysimääräisesti EU:n ulkoisen avun täytäntöönpanosääntöjä ja -menettelyjä. Edellä tarkoitettujen menettelyjen mukaisesti kaiken EU:n Moldovan tasavallalle antaman avun on noudatettava tiukkoja ehtoja, joiden täyttymistä seurataan ja arvioidaan säännöllisesti. Riskien vähentämiseksi on luotava tarvittavia varhaisvaroitusjärjestelmiä.

Tätä assosiaatio-ohjelmaa sovelletaan sen hyväksymisestä alkaen vuoden 2019 loppuun asti. Assosiaatio-ohjelmaa voidaan muuttaa tai päivittää milloin tahansa EU:n ja Moldovan tasavallan assosiaationeuvoston sopimuksesta.

2. Assosiaatio-ohjelman painopisteet

2.1 Keskeiset painopisteet

Assosiaatio-ohjelman painopisteistä kiireellisiä toimia edellyttävät seuraavat uudistukset:

Instituutioiden ja hyvän hallintotavan lujittaminen:

1. Oikeuslaitoksen riippumattomuus

Pannaan täytäntöön nykyinen oikeuslaitosta ja lainvalvontaviranomaisia koskeva lainsäädäntö, jotta voidaan varmistaa oikeuslaitoksen, syyttäjälaitos mukaan luettuna, riippumattomuus, puolueettomuus, lahjomattomuus, ammattimaisuus ja tehokkuus siten, että ne ovat vapaat poliittisesta tai muusta epäasianmukaisesta ohjauksesta, ja jotta voidaan varmistaa nollatoleranssi korruptioon ja ehkäistä kaikenlaista korruptioon johtavaa toimintaa. Pannaan täytäntöön toiminnan koskemattomuutta koskevat säännöt eurooppalaisten normien ja hyvien käytäntöjen mukaisesti. Toteutetaan avoin ja ansioihin perustuva tuomarien ja syyttäjien rekrytointijärjestelmä, josta vastaa riippumaton viranomainen.

2. Korruption, petosten ja eturistiriitojen ehkäisy ja torjunta

Pannan täytäntöön lahjomattomuutta koskeva laki. Pannaan täytäntöön laki, joka edellyttää, että kaikki asiaankuuluvat virkamiehet ilmoittavat omasta ja asiaankuuluvien läheisten sukulaistensa omaisuudesta ja mahdollisista eturistiriidoista, jotka liittyvät heidän tai heidän lähisukulaistensa henkilökohtaisiin etuihin, ja huolehditaan asiaa koskevan täytäntöönpanomenettelyn tehokkaasta toteuttamisesta. Annetaan lakeja, joissa määrätään korruption ja rahanpesurikosten oikeasuhteisista varoittavista seuraamuksista. Pannaan täytäntöön uusi lahjomattomuus- ja korruption vastainen strategia tavoitteena ehkäistä ja vähentää korruptiota EU:n arvojen ja normien mukaisesti. Lujitetaan korruptiontorjuntaelinten valmiuksia ja parannetaan niiden välistä koordinaointia ja yhteistyötä. Perustetaan toimiva oikeudellinen kehys väärinkäytösten paljastajien suojelemiseksi.

3. Varojen takaisinperintä ja pankkipetosten tutkiminen

Perustetaan tehokas kansallinen varojen takaisinperinnästä vastaava yksikkö. Jaetaan Krollin kanssa sovitettujen ehtojen mukaisesti Krollin parhaillaan käynnissä olevan toisen vaiheen tutkimuksen keskeiset tulokset EU:n kanssa lisätutkimuksia ja varojen takaisinperintää vaarantamatta. Tutkitaan kaikki Moldovan tasavallan pankkijärjestelmään vuosina 2012–2014 kohdistuneet petokset perusteellisesti ja puolueettomasti muun muassa vilpillisesti siirrettyjen varojen saamiseksi takaisin ja rikollisten saattamiseksi oikeudelliseen vastuuseen.

4. Julkishallinnon, mukaan lukien julkinen varainhoito, uudistaminen

Pannaan täytäntöön julkishallinnon uudistamisstrategia ja siihen liittyvät strategiat, jotka on laadittu vuonna 2016 OECD:tä/SIGMAa ja avunantajayhteisöä kuullen. Organisoidaan uudelleen valtiolliset laitokset, hallintoviranomaiset ja valtion omistamat yritykset niiden vastuuvuorollisuuden, tuloksellisuuden ja tehokkuuden parantamiseksi. Tarkistetaan politiikan kehittämisen ja koordinoinnin järjestelmää päätöksentekoprosessin osallistavuuden, johdonmukaisuuden, tehokkuuden, ennakoitavuuden ja avoimuuden lisäämiseksi. Parannetaan julkisten palvelujen laatua ja saatavuutta. Varmistetaan virkamieskunnan ammattimaisuus ja henkilöresurssien hallintojärjestelmän nykyaikaisuus. Käynnistetään alueellinen uudistus, jonka avulla on mahdollista maksimoida paikallisella tasolla kansalaisten saatavilla olevat resurssit. Osallistetaan kansalaisyhteiskuntavahvemmin vastuuvuorollisuuden, avoimuuden ja reagoitavuuden lisäämiseen julkishallinnon uudistuksen ja julkisten palvelujen tarjoamisen yhteydessä.

Saatetaan ajan tasalle Moldovan tasavallan julkisen varainhoidon strategia vuosiksi 2013–2020. Jatketaan talousarvion parlamentaarista valvontaa koskevaa uudistusta. Parannetaan julkisen finanssipolitiikan ja hallinnon avoimuutta, valvontaa ja vastuuvollisuutta. Tehostetaan hallintoa talousarvion varovaisuusperiaatteen ja budjettikurin, aiempaa tiukemman vastuuvollisuuden ja tuloskeskeisemmän johtamisen avulla.

5. Perusvapaudet

Suojellaan tiedotusvälineiden vapautta ja moniarvoisuutta muun muassa hyväksymällä uusi audiovisuaalialan lainsäädäntö Euroopan neuvoston, EU:n ja Etyjin suositusten mukaisesti, jotta Moldovan tasavallan lainsäädäntö voidaan yhdenmukaistaa audiovisuaalisia mediapalveluja koskevaan direktiiviin ja voidaan nopeasti puuttua tiedotusvälineiden omistuksen keskittymiseen ja mainosmarkkinoiden monopolisointiin sekä uudistaa kansallista yleisradioyhtiötä. Määritellään paremmin audiovisuaalialan koordinoituneuvoston toimivalta ja tehtävät sen riippumattomuuden parantamiseksi.

Hyväksytään ja pannaan täytäntöön uusi ihmisoikeuksia koskeva kansallinen toimintasuunnitelma keskittyen kaikkein heikoimmassa asemassa oleviin ryhmiin ja koordinoidaan suunnittelu- ja talousarvioprosesseja sen tehokkaan täytäntöönpanon edellyttämien resurssien turvaamiseksi. Varmistetaan Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomioiden tosiasiallinen täytäntöönpano, ja perustetaan tehokas mekanismi niiden täytäntöönpanon tehokasta parlamentaarista valvontaa varten.

Kiinnitetään erityistä huomiota siihen, että tasa-arvo- ja sukupuolirikysymyksiä käsitellään monialaisena prioriteettina.

6. Transnistrian konfliktin ratkaiseminen

Kehitetään visio Transnistrian konfliktin rauhanomaisesta ja kestävästä ratkaisusta, joka perustuu Moldovan tasavallan suvereniteettiin ja alueelliseen koskemattomuuteen sen kansainvälisesti tunnustettujen rajojen puitteissa, ja Transnistrian erityisasemaan, jolla taataan täysin väestön ihmisoikeudet, poliittiset, taloudelliset ja sosiaaliset oikeudet, ja myös edistetään yhteistyötä Transnistrian puolen kanssa. Jatketaan kaikkien tärkeiden vastapuolten kanssa rakentavaa vuoropuhelua tilanteesta Moldovan tasavallan ja Ukrainan välisen rajan keskiosassa (Transnistria).

Talousoikeudet ja markkinamahdollisuudet

7. Liiketoiminta- ja investointiosuhteiden parantaminen

Pannaan täytäntöön Kansainvälisen valuuttarahaston (IMF) kanssa sovittu uudistusohjelma, ja noudatetaan IMF:n uudistusohjelman mukaista talous-, vero- ja finanssipolitiikkaa. Parannetaan sääntelykehystä ja pk-yritysten toimintaympäristöä sekä sovelletaan kilpailusääntöjä monopolistisen käyttäytymisen vähentämiseksi. Pannaan täytäntöön pk-yritysten kehitysstrategia vuosiksi 2012–2020 ja siihen liittyvä toimintasuunnitelma uuden pk-yrityksiä koskevan lainsäädännön, Moldovan tasavallan tarkistetun kilpailukyky-suunnitelman sekä investointien houkuttelemista ja vienninedistämistä koskevan kansallisen strategian (2016–2020) mukaisesti. Vahvistetaan liikelämän ja pk-yritysten yhdistysten (myös alakohtaisten yhdistysten) asemaa julkisen ja yksityisen sektorin vuoropuhelun parantamiseksi. Yksinkertaistetaan tarkastusten ja erilaisten tarkastuselinten järjestelmää, jotta voidaan parantaa tehokkuutta ja vähentää korruption mahdollisuutta samalla kun tehostetaan lainsäädännön ja normien täytäntöönpanoa.

8. Maatalous ja maaseudun kehittäminen

Pannaan täytäntöön yleinen laki periaatteista maatalouden ja maaseudun kehittämisen tukemiseksi. Tällä parannetaan alan politiikan täytäntöönpanoa. Parannetaan maataloustuotannon kilpailukykyä erityisesti tietyillä korkean vientiarvon aloilla. Parannetaan maaseudun työllisyyttä ja elinoloja. Parannetaan maa- ja vesivarojen käytön kestävyttä. Parannetaan palveluja ja infrastruktuuria, ja monipuolistetaan maaseudun taloudellista toimintaa.

9. Kauppaan liittyvät uudistukset: tekniset määräykset, standardointi ja näitä koskeva infrastruktuuri sekä tullimenettelyjen ja kaupan helpottaminen

Edistetään kaupankäynnin helpottamista ottamalla kaupan helpottamista koskevat OECD:n indikaattorit vertailukohtaksi. Tehostetaan teknisten määräysten ja standardien alan yhteistyötä asiaankuuluvien EU:n järjestöjen, joita ovat CEN, CENELEC, ETSI, EURAMET, EA ja WELMEC, kanssa. Teknisiin määräyksiin ja terveys- ja kasvisuojelutoimiin liittyvät julkiset kuulemiset ovat olennaisia, jotta voidaan tähdätä niiden laajempaan soveltamiseen ja siihen, että suuri yleisö ymmärtää kyseisten alojen uudet säännöt. Hankitaan terveys- ja kasvisuojelutoimien alalla akkreditointi kaikille laboratorioille, jotka osallistuvat kansainvälisten standardien viralliseen valvontaan, jotta viennin edellyttämät terveys- ja kasvisuojeluvaatimukset täyttyvät ja elintarvikkeiden turvallisuus paranee Moldovan tasavallan kotimarkkinoilla.

Mukautetaan Moldovan tasavallan lainsäädäntö unionin tullikoodeksiin ja sen täytäntöönpanosäännöksiin ja parannetaan tullihallinnon suorituskykyä kehittämällä sen ammatillista luotettavuutta ja avoimuutta. Mukautetaan Moldovan tasavallan lainsäädäntö, jotta Moldovan tasavalta voi liittyä yhteistä passitusmenettelyä koskevaan yleissopimukseen.

Yhteydet, energiatehokkuus, ympäristö ja ilmastotoimet

10. Energiaturvallisuus ja -tehokkuus

Vahvistetaan ANREN riippumattomuutta muun muassa epäpoliittisella johtajien nimitys- ja erottamismenettely sekä antamalla sille oikeus itsenäiseen talousarvion laadintaan. Annetaan uusi energialaki avoimella ja osallistavalla tavalla. Pannaan täytäntöön kaikki energiayhteisön sihteeristön ANREN tarkastelun yhteydessä esittämät suositukset. Pannaan täytäntöön uudet sähköä ja maakaasua koskevat lait toteuttamalla lakien edellyttämät toimet ja antamalla tarvittavaa sekundäärilainsäädäntöä. Pannaan kokonaisuudessaan täytäntöön Moldovan tasavallan sitoumukset ja sopimukset, myös ne, jotka on asetettu IMF:n rahoitusohjelmien tavoitteiksi. Jatketaan toimia Moldovan tasavallan energiamarkkinoiden yhdistämiseksi EU:n energiamarkkinoiden kanssa. Saatetaan ajan tasalle rakennusten energiatehokkuutta koskeva laki, ja perustetaan asianmukaiset tukimekanismit julkisten rakennusten ja kotitalouksien energiatehokkuutta parantaville toimille. Kehitetään uusiutuvista energialähteistä tuotetun energian käytön edistämistä koskevan lain pohjalta tukijärjestelmiä, hallinnollisia sääntöjä ja muita toimenpiteitä, joita tarvitaan uusiutuvan energian käytön lisäämiseksi.

11. Liikenne

Pannaan täytäntöön rautatieliikennealan uudistamis- ja rakenneuudistusohjelma. Tehostetaan toimia EU:n ilmailulainsäädännön täytäntöönpanemiseksi, jotta on mahdollista saada täysi hyöty EU:n ja Moldovan tasavallan välisestä yhteistä ilmailualuetta koskevasta sopimuksesta. Luodaan ilmailualalla vapaata ja tervettä kilpailua etenkin sisällyttämällä Chisinaun lentoasemaa koskevaan toimilupaan lausekkeitä syrjimättömästä pääsystä lentokentälle, ja palautetaan toimiva kilpailu maahuolintapalveluihin. Kehitetään taloudellisesti tärkeää infrastruktuuria muun muassa jatkamalla hankkeiden toteuttamista laajennetun TEN-T-verkon kehittämiseksi.

12. Ympäristö ja ilmastotoimet

Varmistetaan hallinnollisten uudistusten jatkuminen ja asianmukaisten hallinnollisten valmiuksien kehittyminen, jotta voidaan panna täytäntöön assosiaatiosopimuksen ympäristöä ja ilmastotoimia koskevat luvut. Edetään lähentymisessä EU:n ympäristöalan säännöstöön hyväksymällä alan keskeisen oikeudelliset puitteet eli lait ilmansuojelusta, kemiallisten aineiden käsittelystä ja teollisuuden päästöistä (pilaantumisen ehkäisemisen ja vähentämisen yhtenäistäminen). Pannaan täytäntöön strategisesta ympäristöarvioinnista ja jätehuollosta annetut lait.

Liikkuvuus ja ihmisten väliset yhteydet

13. Yleissivistävä ja ammatillinen koulutus sekä nuoriso

Tehostetaan uuden koulutuslainsäädännön täytäntöönpanoa kaikilla koulutustasoilla. Parannetaan opetusministeriön ja sen alaisten elinten hallinnollisia valmiuksia. Toteutetaan ammatillisen koulutuksen uudistus ammatillisen koulutuksen kehittämistä koskevan strategian ja toimintasuunnitelman (2013–2020) tavoitteiden mukaisesti, jotta se vastaisi työmarkkinoiden tarpeita. Hyväksytään alakohtaisten komiteoiden oikeudellinen kehys. Kannustetaan sidosryhmiä (mukaan lukien yritykset ja työmarkkinaosapuolet) tulemaan mukaan jatkuvaan ammatilliseen kehittymiseen liittyviin elinikäisen oppimisen eri malleihin, jotta ne vastaisivat paremmin työmarkkinoiden tarpeita. Pannaan täytäntöön nuorisoalan kehitystä koskeva kansallinen strategia.

2.2 Poliittinen vuoropuhelu, hyvä hallintotapa ja instituutioiden lujittaminen

Tämän assosiaatio-ohjelman puitteissa tehtäviä uudistuksia koskevalla poliittisella vuoropuhelulla ja yhteistyöllä pyritään parantamaan demokratian periaatteiden, oikeusvaltion ja hyvän hallinnon, ihmisoikeuksien ja perusvapauksien kunnioittamista, mukaan lukien vähemmistöihin kuuluvien henkilöiden oikeudet, sellaisina kuin ne on vahvistettu YK:n ja Euroopan neuvoston keskeisissä yleissopimuksissa ja niihin liittyvissä pöytäkirjoissa. Tämän assosiaatio-ohjelman täytäntöönpanon yhteydessä sovellettavan Euroopan neuvoston toimintasuunnitelman noudattaminen olisi varmistettava.

- i) Niiden instituutioiden vakauden, riippumattomuuden ja tehokkuuden vahvistaminen, joilla taataan demokratian sekä oikeusvaltioperiaatteen toteutuminen Moldovan tasavallassa, muun muassa julkishallinnon kokonaisvaltaisen uudistuksen ja julkisen varainhoidon uudistuksen avulla

Lyhyen aikavälin ensisijaiset tavoitteet

- Vahvistetaan ja pannaan täytäntöön perustuslakituoimioistuimen tarkistetut toimivaltuudet ja sen jäsenten nimitysmenettelyt tiiviissä yhteistyössä Euroopan neuvoston Venetsian komission kanssa.

- Korjataan Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön (Etyj) ja demokraattisten instituutioiden ja ihmisoikeuksien toimiston (Etyj/ODIHR), kansallisen kansalaisyhteiskunnan tarkkailijavaltuuskunnan ja keskushallinnon viranomaisten aiemmissa vaaleissa havaitsemat puutteet myös varmistamalla kampanjarahoituksen avoimuus, riippumaton ja puolueeton käsittely joukkoviestimissä ja ulkomailla asuvien moldovalaisten äänioikeus.
- Tarkastellaan mahdollisuutta sallia Moldovan tasavallan kansalaisten rahoittavan suoraan poliittisten puolueiden toimintaa, vaalikampanjoita tai vaaliehdokkaita maan ulkopuolelta hankituilla tuloilla estäen samalla ulkomaiden kansalaisten, henkilöiden ja valtioiden suora tai välillinen vaikutus poliittiseen toimintaan Moldovan tasavallassa.
- Perustetaan toimiva oikeudellinen kehys väärinkäytösten paljastajien suojelemiseksi.
- Pannaan täytäntöön maan alueellisen rakenteen uudistus vähentämällä paikallisviranomaisten määrää kansallisen hajauttamisstrategian sekä julkishallinnon uudistamisstrategian mukaisesti.
- Pannaan täytäntöön julkishallinnon uudistamisstrategia ja siihen liittyvät strategiat, jotka on laadittu vuonna 2016 OECD:tä/SIGMAa ja avunantajayhteisöä kuullen.
- Parannetaan koordinointi-, valvonta- ja raportointimekanismeja ja -valmiuksia sekä poliittisella että hallinnollisella tasolla.
- Arvioidaan julkishallinnon uudistusta koskevan toimintasuunnitelman kulut vuosina 2016–2018.
- Laaditaan tasapainoinen talousarvio IMF:n kanssa tehdyn sopimuksen mukaisesti varautuen suunniteltujen uudistusten täytäntöönpanon riittävään rahoitukseen.
- Uudistetaan valtionkanslia.
- Selkeytetään tärkeimpien instituutioiden tehtäviä, asemaa ja vastuualueita, ja laaditaan kirjallisesti yhdenmukaiset menettelyt osallistavaa ja näyttöön perustuvaa politiikan suunnittelua ja koordinoitua varten.
- Valmistellaan virkamieskuntaa koskevan oikeudellisen kehyksen tarkistusta, jotta sitä voitaisiin muuttaa niin, että se kattaa kaikki instituutiot, jotka hoitavat valtionhallintoon tyypillisesti kuuluvia tehtäviä, ja varmistetaan rekrytointien, ylennysten ja irtisanomisten ansioperusteisuus.
- Vahvistetaan valtiosihteerien asemaa eri alojen ministeriöiden korkeimpina virkamiehinä virkamieskunnan ammattimaisuuden ja epäpoliittisuuden tukemiseksi.
- Laajennetaan henkilöstörekisterin tiedonkeruuta ottamalla mukaan muun muassa palkkatiedot, ja laajennetaan asteittain rekisterin käyttöä kaikkiin valtion instituutioihin.
- Muutetaan valtiollisten instituutioiden rakennetta niiden vastuuvuolisuuden, tuloksellisuuden ja tehokkuuden parantamiseksi mukaan lukien tarkastelemalla hallinnollisia tehtäviä suorittavien valtion omistamien yritysten kustannustehokkuutta ja tehokkuutta.
- Pannaan perusteellisesti täytäntöön päätösten avoimuutta koskeva lainsäädäntö.
- Muutetaan tiedonsaantioikeutta koskevaa lakia sen täytäntöönpanon parantamiseksi, ja tehdään tarvittavat järjestelyt sen täytäntöönpanon valvomiseksi.
- Laaditaan hyvän hallintotavan periaatteiden tueksi hallinnollisia menettelyjä koskeva yleinen laki ja saatetaan hallinnolliset erikoismenettelyt asteittain uuden lain mukaisiksi.
- Käynnistetään alueellinen uudistus, jonka avulla on mahdollista maksimoida kansalaisten saatavilla olevat paikallisen tason resurssit.
- Saatetaan ajan tasalle Moldovan tasavallan julkisen varainhoidon strategia vuosiksi 2013–2020.
- Hyväksytään uusi julkistalouden sisäistä valvontaa koskeva strategia.
- Jatketaan talousarvion parlamentaarista valvontaa koskevaa uudistusta. Parannetaan julkisen finanssipolitiikan ja hallinnon avoimuutta, valvontaa ja vastuuvuolisuutta.
- Hyväksytään tilintarkastustuomioistuimen toimintaa koskeva uusi lakiluonnos, jolla varmistetaan julkisten ulkopuolisten tarkastusten riippumattomuus ja tehokkuus.

Keskipitkän aikavälin ensisijaiset tavoitteet

- Tarkastellaan yhdessä Euroopan neuvoston kanssa, mitä toimia tarvitaan institutionaalisten puitteiden lujittamiseksi, jotta voidaan edistää Moldovan tasavallan selviytymiskykyä pitkällä aikavälillä.
- Parannetaan tiedonvaihtoa hallituksen ja parlamentin välillä.
- Vahvistetaan tapaa, jolla parlamentti voi jatkuvasti valvoa uudistusten ja lainsäädännön täytäntöönpanoa.
- Varmistetaan, että presidentin-, parlamentti- ja paikallisvaalit toteutetaan demokraattisesti ja eurooppalaisten normien mukaisesti.
- Tutkitaan mahdollisuutta tarkistaa poliittisten puolueiden valtionrahoitusta kansainvälisten parhaiden käytäntöjen pohjalta niin että presidentinvaalien tulokset otetaan laskennassa huomioon.
- Tarkistetaan yksityis- ja oikeushenkilöiden poliittisille puolueille tekemien lahjoitusten enimmäismäärät noudattaen parhaita kansainvälisiä käytäntöjä ja Venetsian komission asiantuntemusta.
- Jatketaan hajauttamisstrategian toteuttamista Euroopan neuvoston Euroopan paikallisen itsehallinnon peruskirjan (Euroopan neuvoston sopimussarja nro 122) mukaisesti.
- Tarkistetaan äänestäjien rekisteröintiin käytettäviä mekanismeja Etyjin/ODIHR:n suositusten mukaisesti tietojen paikkansapitävyyden varmistamiseksi.
- Kehitetään ja otetaan käyttöön automatisoidun tietojärjestelmän moduuli "Vaalit" – "Varainhoidon valvonta" ja sen sääntelykehys, jotta voidaan automatisoida prosessi poliittisten puolueiden ja ehdokkaiden rahoitusraporttien antamista, keräämistä ja analysoimista varten ja parantaa näiden tietojen julkista saatavuutta. Otetaan käyttöön tehokkaat seuraamukset rikkomusten varalta, ja varmistetaan, että todistustaakka varojen alkuperän osoittamiseksi on puolueilla. Toteutetaan mahdollisuus takavarikoida selvittämättömät varat.
- Otetaan käyttöön tehokkaat mekanismit avustusvirtojen hallinnoimiseksi ja koordinoimiseksi valtion tarpeiden mukaisesti.
- Jatketaan julkishallinnon uudistamista julkishallinnon periaatteiden mukaisesti (uudistukset keskus- ja paikallistasolla sekä alueellisesti) kansalaisyhteiskuntaa kuullen ja sen osallisuutta lisäten, jotta voidaan muodostaa vastuuvetoinen, tehokas, läpinäkyvä ja ammatilliseen pätevyyteen ja näyttöön perustuva virkamieskunta, jolla on oma eettinen säännöstönsä ja johon ei kohdistu poliittisia paineita.
- Optimoidaan kansallisen ja paikallisen tason julkishallinto julkishallinnon uudistamisstrategian mukaisesti.
- Käytetään säännöllisesti vaikutusten ennakkoarviointeja. Huolehditaan uudistusten kulujen järjestelmällisestä arvioinnista, ja perustetaan ministeriöiden väliset foorumit ristiriitojen ratkaisemiselle sekä korkealla hallinnollisella että poliittisella tasolla.
- Otetaan käyttöön avoin ja kilpailukykyisempi palkkajärjestelmä julkisia virkoja varten osaavien työntekijöiden houkuttelemiseksi ja heidän pitämisekseen virassa.
- Annetaan kansalaisille helposti saatavaa tietoa heidän oikeuksistaan hyvään hallintoon, tiedonsaantiin, hallinto-oikeuden käyttöön sekä korvausten hakemiseen, jotta kansalaiset tietävät, missä tilanteissa ja miten he voivat tehdä valituksia. Varmistetaan kansalaisten pyyntöjen ja valitusten tuloksellinen ja konkreettinen käsittely.
- Huolehditaan parlamentaarisen valvonnan parantamisen edellyttämistä institutionaalisista ja organisatorisista parannuksista, mukaan lukien yhteistyömenettelyt julkistalouden ulkoisen tarkastuksen kanssa.
- Parannetaan valtionvarainministeriön kykyä toimia tehtävässään keskeisenä finanssipoliittisena viranomaisena ja varmistetaan julkisen talouden kestävyys.
- Parannetaan julkista varainhoitoa entisestään ja pannaan julkisen varainhoidon strategia käytännössä täytäntöön.
- Laaditaan säännöllisesti päivitettävä monivuotinen julkinen investointiohjelma, jota johtaa valtiovarainministeriö, jotta kansallisen tason ensisijaiset investoinnit voidaan turvata monivuotisessa budjettikehyksessä.
- Huolehditaan ulkoisen valvonnan tehostamisen edellyttämistä institutionaalisista ja organisatorisista parannuksista, mukaan lukien Moldovan tasavallan tilintarkastustuomioistuimen suorittaman ulkoisen tarkastuksen jatkokehittäminen, noudattaen ylimpien tarkastuselinten kansainvälisen järjestön standardeja, ja huolehditaan parlamentin ja julkistalouden ulkoisen tarkastuksen välisistä yhteistyömenettelyistä.

- Suoritetaan tarpeen mukaan kurinpidollisia menettelyjä, ja sovelletaan tosiasiallisesti seuraamuksia.
- Uudistetaan asteittain julkisten palvelujen tilinpitoa ja ulkoisia raportointivaatimuksia.
- ii) Jatketaan oikeusalan uudistuksia ja varmistetaan erityisesti oikeuslaitoksen, mukaan lukien syyttäjälaitos, riippumattomuus, puolueettomuus, ammattimaisuus ja tehokkuus siten, ettei niihin kohdistu poliittista tai muuta epäasianmukaista ohjausta. Oikeusalan kattavan uudistamisen eräät osatekijät saattavat edellyttää perustuslain muuttamista.

Lyhyen aikavälin ensisijaiset tavoitteet

- Pannaan täytäntöön voimassa oleva tuomareihin, syyttäjiin, asianajajiin ja muihin oikeusalan toimijoihin liittyvä lainsäädäntö, jotta voidaan varmistaa nollatoleranssi korruptioon ja ehkäistä kaikenlaista korruptioon johtavaa toimintaa.
- Varmistetaan riippumattoman viranomaisen suorittama tuomarien ja syyttäjien rekrytointi käyttämällä eurooppalaisten normien mukaisesti avoimia, ansioihin perustuvia ja objektiivisia kriteerejä ja oikeudenmukaisia valintamenettelyjä, mukaan lukien pakollinen kirjallinen koe ja avointen työpaikkojen reservi.
- Varmistetaan tuomareiden ja syyttäjien, myös pääsyyttäjien ja ylioikeuksien osalta, ylennysten toteuttaminen riippumattoman viranomaisen toimesta käyttämällä eurooppalaisten normien mukaisesti avoimia, ansioihin perustuvia ja objektiivisia kriteerejä ja oikeudenmukaisia valintamenettelyjä.
- Varmistetaan tuomareiden riippumattomuuden takeiden tosiasiallinen toteutuminen.
- Huolehditaan kurinpitosääntöjen ja eettisen säännösten tosiasiallisesta soveltamisesta, mukaan lukien tuomareiden ja syyttäjien menettelylliset takeet ja tuomioistuinten tarkastusyksikön riippumattomuus ylimmästä tuomarineuvostosta sekä yleisön käytettävissä olevat valitusmekanismit.
- Pannaan täytäntöön toiminnan koskemattomuutta koskevat säännöt noudattaen hyviä käytäntöjä ja täysimääräisesti eurooppalaisia normeja.
- Pannaan täytäntöön oikeuslaitoksen lahjomattomuutta koskeva lainsäädäntöpaketti.
- Parannetaan ylimmän tuomarineuvoston päätöksenteon avoimuutta ja tehokkuutta.
- Vahvistetaan ylimmän syyttäjäneuvoston riippumattomuutta 25 päivänä helmikuuta 2016 annetun, syyttäjälaitosta koskevan lain säännösten mukaisesti, ja jatketaan ponnekkaasti syyttäjälaitoksen kokonaisvaltaista uudistusta, uuden lainsäädännön täytäntöönpano mukaan luettuna.
- Varmistetaan oikeudenkäyntien oikeudenmukaisuus, oikeussuojan saatavuus ja prosessuaaliset oikeudet rikosoikeudenkäynneissä Euroopan ihmisoikeussopimukseen, Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytäntöön ja Euroopan neuvoston muihin asian kannalta merkityksellisiin yleissopimuksiin liittyvien Moldovan tasavallan velvoitteiden mukaisesti ottamalla käyttöön
 - = lainsäädäntö ja toimenpiteet, joilla pyritään takaamaan epäiltyjen ja syytettyjen prosessuaaliset oikeudet rikosoikeudellisissa menettelyissä;
 - = lainsäädäntö, toimenpiteet ja resurssit, joilla pyritään takaamaan rikosten uhrien oikeudet oikeussuojan saantiin, suojeluun, tukeen ja korvauksiin, myös rikosoikeusjärjestelmän puitteissa.
- Parannetaan oikeusavun ja vaihtoehtoisten riitojenratkaisumenettelyjen toteutusta.
- Varmistetaan tehokkaan sähköisen oikeusasioiden hallintajärjestelmän toimivuus siten, että se jakaa käsiteltävät asiat luotettavasti satunnaisperiaatteella ja kerää luotettavia tilastotietoja.

Keskipitkän aikavälin ensisijaiset tavoitteet

- Varmistetaan oikeusalan instituutioiden riippumattomuus, jotta niihin ei kohdistu poliittista tai muuta painetta hallinnon, hallituksen tai parlamentin taholta.

- Varmistetaan kaikkien syyttäjien täysi riippumattomuus ja vähennetään yleisen syyttäjän viraston valvovaa roolia syyttäjälaitosta koskevan uuden lain mukaisesti.
 - Varmistetaan, että kansallinen oikeusinstituutti antaa perus- ja jatkokoulutusta havaittujen tarpeiden mukaan.
 - Osoitetaan, että oikeuslaitoksen lahjomattomuuden ja vastuuvollisuuden parantamisessa on saavutettu tuloksia sellaisten toimenpiteiden kuin tutkinnan aloittamisen ja korruptiorikoksista annettujen tuomioiden avulla.
 - Pyritään parantamaan yleisön käsitystä oikeuslaitoksen riippumattomuudesta, lahjomattomuudesta, avoimuudesta ja vastuuvollisuudesta.
 - Edetään syyttäjälaitoksen kattavassa uudistamisessa, mukaan lukien järjestäytyneeseen rikollisuuteen ja korruptioon erikoistuneet syyttäjät.
 - Edetään tuomioistuinten maantieteellistä jakaumaa koskevan lain täytäntöönpanossa 3 päivänä maaliskuuta 2017 Moldovan tasavallan parlamentin päätöksellä nro 21 hyväksytyn toimintasuunnitelman mukaisesti.
 - Parannetaan etenkin naisten ja heikossa asemassa olevien ryhmien oikeussuojan saatavuutta.
 - Pyritään lyhentämään huomattavasti siviili- ja rikosoikeudellisten menettelyjen kestoa.
 - Pyritään nostamaan oikeusasioden selvitystasetta.
- iii) Varmistetaan ihmisoikeuksien ja perusvapauksien kunnioittaminen tekemällä kattavaa yhteistyötä ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojelemiseksi. Yhteistyötä tehdään seuraavilla aloilla:

Ihmisoikeudet ja perusvapaudet

Lyhyen aikavälin ensisijaiset tavoitteet

- Viimeistellään ja pannaan täytäntöön uusi ihmisoikeuksia koskeva kansallinen toimintasuunnitelma keskittyen kaikkein heikoimmassa asemassa oleviin ryhmiin ja koordinoidaan suunnittelu- ja talousarvioprosesseja toimintasuunnitelman tehokkaan täytäntöönpanon edellyttämien resurssien turvaamiseksi.
- Perustetaan kansallinen neuvosto ja sihteeristö laatimaan uusi ihmisoikeuksia koskeva kansallinen toimintasuunnitelma, valvomaan sen täytäntöönpanoa ja raportoimaan siitä.
- Varmistetaan Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomioiden tosiasiallinen täytäntöönpano, ja perustetaan tehokas mekanismi niiden täytäntöönpanon tehokasta parlamentaarista valvontaa varten.
- Aloitetaan vuosiksi 2017–2027 laaditun etnisten ryhmien välisten suhteiden lujittamisstrategian täytäntöönpano ja hyväksytään asiaa koskeva toimintasuunnitelma].
- Edetään alueellisia kieliä tai vähemmistökieliä koskevan eurooppalaisen peruskirjan kokeellisessa täytäntöönpanossa seitsemällä paikkakunnalla osana Moldovan tasavallan pyrkimyksiä ratifioida peruskirja.
- Saatetaan päätökseen oikeusasiamiesinstituution uudistus parantamalla 3 päivänä huhtikuuta 2014 annettua oikeusasiamieslakia nro 52 Venetsian komission suositusten sekä Pariisin periaatteiden mukaisten varainhoitosäännösten mukaisesti.
- Varmistetaan kidutuksen vastaisen kansallisen valvontaelimen toimivuus kidutuksen ja muun julman, epäinhimillisen tai halventavan kohtelun tai rangaistuksen vastaisen Yhdistyneiden kansakuntien yleissopimuksen valinnaisen pöytäkirjan 18 artiklan 3 kohdan mukaisesti.
- Ratifioidaan ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn yleissopimuksen kahdestoista pöytäkirja.
- Hyväksytään ja pannaan täytäntöön viharikoksia koskevan lainsäädännön muuttaminen, jotta se saataisiin eurooppalaisten normien mukaiseksi. Tehostetaan pyrkimyksiä tutkia vihapuhetta ja -rikoksia ja toteuttaa niitä koskevia toimia sekä varmistaa uhrien tehokas oikeussuojan saatavuus.

Keskipitkän aikavälin ensisijaiset tavoitteet

- Varmistetaan kaikenlaisen syrjinnän kieltävien lakien ja asetusten, kuten tasa-arvolain, soveltaminen, ja vahvistetaan syrjinnän ehkäisyä ja poistamista käsittelevän neuvoston (tasa-arvoneuvosto) valmiuksia.
- Tarkastellaan Euroopan neuvoston rakenteiden ja asiantuntijoiden suosituksia, jotka koskevat kansallisten vähemmistöjen suojelusta tehdyn puitesopimuksen noudattamista, ja pannaan ne täytäntöön yhteisymmärryksessä kyseisten rakenteiden ja asiantuntijoiden kanssa. Kiinnitetään tässä yhteydessä huomiota kansallisiin vähemmistöihin kuuluvien henkilöiden oikeuksien turvaamiseen, muun muassa käymällä vähemmistöjen kanssa vuoropuhelua ja heitä kuullen, ottaen huomioon myös Euroopan neuvoston Venetsian komission asiaa koskevat lausunnot.
- Tehostetaan vammaisten henkilöiden esteettömyydestä hyväksytyn lainsäädännön täytäntöönpanoa. Lisätään julkisten rakennusten ja liikenteen esteettömyyttä sekä vammaisten tiedonsaantia.
- Huolehditaan vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan YK:n yleissopimuksen, mukaan lukien sen 12 (Yhdenvertaisuus lain edessä) ja 14 artiklan (Henkilön vapaus ja turvallisuus), tosiasiallisesta täytäntöönpanosta.
- Allekirjoitetaan vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan yleissopimuksen valinnainen pöytäkirja.
- Jatketaan lasten siirtämistä pois laitoshoidosta.
- Säilytetään tehokkaat oikeuskäsittelyä edeltävät menettelyt ja tuomioistuimen ulkopuoliset riidanratkaisumenettelyt ihmisoikeuksien ja perusvapauksien aloilla.
- Pidetään edelleen saatavilla tietoa kansalaisten oikeuksista ja asianmukaisista oikeudellisista ratkaisuista.
- Toteutetaan tehokkaita toimenpiteitä perusteettomien pidätysten ja laittoman kuuntelun välttämiseksi ottaen huomioon, että oikeasuhteinen ja perinpohjainen puuttuminen saattaa olla tarpeen, jotta voidaan varmistaa asianmukainen korruption tai muun tyyppisten rikosten tutkinta.
- Edistetään ihmisoikeuksia ja syrjinnän vastaisia toimia oikeuslaitoksessa, lainvalvonnassa ja hallinnossa ja tiedotetaan niistä.
- Pannaan täytäntöön vuoden 1994 laki Gagauzian erityisestä autonomisesta asemasta Venetsian komission vuonna 2002 ja Etyjin vuonna 2013 antamien suositusten pohjalta.
- Turvataan kansalaisten prosessuaaliset oikeudet poliisin ja kansallisen korruption vastaisen keskuksen tekemien pidätysten ja tutkintavankeuden yhteydessä.

SananvapausLyhyen aikavälin ensisijaiset tavoitteet

- Jatketaan työskentelyä sananvapauden ja tiedotusvälineiden riippumattomuuden takaamiseksi Euroopan neuvoston, EU:n ja Etyjin suositusten mukaisesti.
- Laaditaan ja hyväksytään joukkotiedotusvälineiden kehittämisstrategia eurooppalaisten käytäntöjen mukaisesti.
- Käynnistetään säännöllinen vuoropuhelu parhaiden käytänteiden vaihtamiseksi tiedotusvälineiden riippumattomuudesta ja moniarvoisuudesta, kunnianloukkausten dekriminalisoinnista, toimittajien tietolähteiden suojelemisesta ja kulttuurisesta monimuotoisuudesta tiedotusvälineissä.
- Hyväksytään uusi audiovisuaalialan lainsäädäntö Etyjin ja Euroopan neuvoston suositusten mukaisesti vuoden 2011 luonnoksen pohjalta.
- Luodaan edellytykset yleisradioyhtiöiden täydelle riippumattomuudelle.

Yhteistyö kansalaisyhteiskunnan kanssaLyhyen aikavälin ensisijaiset tavoitteet

- Otetaan kansalaisyhteiskunnan organisaatiot, mukaan lukien työnantajajärjestöt ja ammattiliitot, mukaan tiedonkeruuseen ja politiikkojen seurantaan.
- Hyväksytään kansalaisyhteiskunnan kehittämisstrategia vuosille 2017–2020 ja varmistetaan sen täytäntöönpano.

Keskipitkän aikavälin ensisijaiset tavoitteet

- Hyväksytään uusi kansainvälisten normien mukainen valtiosta riippumattomia järjestöjä koskeva laki, jolla muun muassa parannetaan oikeudellista kehystä, jotta kansalaisyhteiskunta voi tehokkaasti osallistua päätöksentekoprosessiin.
- Vahvistetaan puitteita kansalaisyhteiskunnan osallistumiselle toimintapolitiikkojen kehittämiseen ja niiden täytäntöönpanon seurantaan, mukaan lukien muuttamalla päätöksenteon avoimuutta koskevaa lakia.
- Edistetään ja lujitetaan kansalaisyhteiskunnan taloudellista kestävyyttä ja harkitaan yhteiskuntasopimusten käyttöönottoa, julkista tukea koskevien ohjelmien laajentamista sekä lahjoituksia koskevan oikeudellisen kehyksen helpottamista.
- Kehitetään kansalaisaktiivisuutta ja vapaaehtoishenkeä.

*Kaltoinkohtelu ja kidutus*Lyhyen aikavälin ensisijaiset tavoitteet

- Käsitellään tehokkaasti kaikki ilmoitukset, jotka koskevat lainvalvontaviranomaisten pidätettyihin kohdistamaa kaltoinkohtelua, erityisesti tutkintavankeuden yhteydessä.

Keskipitkän aikavälin ensisijaiset tavoitteet

- Luodaan rankaisemattomuuden ehkäisemistä ja torjumista koskeva kattava toimintakehys rankaisemattomuuden poistamisesta vakavien ihmisoikeusrikkomusten yhteydessä annettujen Euroopan neuvoston suuntaviivojen (Euroopan neuvosto 2011) pohjalta.
- Varmistetaan kidutuksen ja kaltoinkohtelun tehokas tutkinta ja niistä määrättävät seuraamukset.

*Lasten oikeudet*Keskipitkän aikavälin ensisijaiset tavoitteet

- Pannaan täytäntöön vuosiksi 2014–2020 laaditun lastensuojelustrategian toimintaohjelma vuosiksi 2016–2020.

*Perheväkivalta*Lyhyen aikavälin ensisijaiset tavoitteet

- Varmistetaan voimassa olevien perheväkivaltaa koskevien oikeudellisten ja toimintapolitiittisten puitteiden täytäntöönpano.

Keskipitkän aikavälin ensisijaiset tavoitteet

- Ratifioidaan Euroopan neuvoston yleissopimus naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemisestä ja torjumisesta.

*Yhdenvertainen kohtelu*Keskipitkän aikavälin ensisijaiset tavoitteet

- Yhdenmukaistetaan eurooppalaisten normien kanssa säännöt, jotka koskevat terveyttä ja turvallisuutta, äitiyslomaa sekä vanhemmuuteen ja työhön liittyvien velvollisuuksien yhteensovittamista.
- Edistetään naisten osallistumista päätöksentekoon sekä julkiseen, poliittiseen ja yrityselämään, ja toteutetaan kohdennettuja toimia, joilla pyritään miesten ja naisten yhtäläiseen osallistumiseen ja edustukseen näillä aloilla.

*Ammattiyhdistysoikeudet ja työelämän perusnormit*Keskipitkän aikavälin ensisijaiset tavoitteet

- Jatketaan työskentelyä sen varmistamiseksi, että ammattiyhdistysoikeuksia ja työelämän perusnormeja noudatetaan eurooppalaisten normien ja Kansainvälisen työjärjestön (ILO) yleissopimusten mukaisesti.
- Edetään sukupuolten tasa-arvon varmistamisessa työmarkkinoilla kiinnittäen erityistä huomiota naisten työllisyyteen.
- Pannaan täytäntöön lapsityövoiman torjumista koskeva lainsäädäntö.

2.3 Ulko- ja turvallisuuspolitiikka

Yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan (YUTP) alan vuoropuhelulla ja yhteistyöllä pyritään asteittaiseen lähentymiseen muun muassa yhteisessä turvallisuus- ja puolustuspolitiikassa (YTPP). Käsiteltäviä kysymyksiä ovat erityisesti konfliktien estäminen ja kriisinhallinta, alueellinen vakaus, aseriisunta, asensulku sekä aseiden ja niiden viennin valvonta. Alalla tehtävä yhteistyö perustuu yhteisiin arvoihin ja etuihin, ja sen tarkoituksena on lisätä politiikkojen yhdenmukaisuutta ja tehokkuutta hyödyntäen kahdenvälisiä, kansainvälisiä ja alueellisia foorumeja. Yhteistyö kattaa muun muassa seuraavat:

Lyhyen aikavälin ensisijaiset tavoitteet

- Allekirjoitetaan Euroopan unionin ja Moldovan tasavallan välinen sopimus turvaluokiteltujen tietojen vaihtoon sovellettavista turvallisuusmenettelyistä.

Keskipitkän aikavälin ensisijaiset tavoitteet

- Edistetään edelleen konfliktien rauhanomaista ratkaisemista, kansainvälistä vakautta ja turvallisuutta tehokkaan monenvälisyyden pohjalta.
- Kehitetään EU:n pakotteita koskevaa yhteistyötä.
- Edistetään täysivaltaisuuden ja alueellisen koskemattomuuden, rajojen loukkaamattomuuden ja itsenäisyyden periaatteita, sellaisina kuin ne on vahvistettu YK:n peruskirjassa ja Etyjin Helsingin päätösasiakirjassa.
- Lujitetaan käytännön yhteistyötä konfliktien estämisen ja kriisinhallinnan alalla helpottamalla Moldovan tasavallan osallistumista EU:n johdolla toteutettaviin siviili- ja sotilaskriisinhallintaoperaatioihin, ja tarjotaan YUTP:n alan neuvontaa ja koulutusta (osallistumista koskevan 1 päivänä heinäkuuta 2013 voimaan tulleen puitesopimuksen ja YUTP:aa koskevan itäisen kumppanuuden monenvälisen kehiksen pohjalta).

Terrorismi, joukkotuhoaseiden leviämisen estäminen ja laitton asevientä

Lyhyen aikavälin ensisijaiset tavoitteet

- Vaihetaan tietoja terroristijärjestöistä ja -ryhmistä ja niiden toiminnasta sekä tukiverkostoista kansainvälisen oikeuden ja osapuolten hyväksymän lainsäädännön mukaisesti, hyödyntäen muun muassa Moldovan tasavallan ja Europolin operatiivista ja strategista yhteistyötä koskevaa sopimusta samoin kuin Moldovan tasavallan ja Eurojustin yhteistyösopimusta.
- Varmistetaan, että terrorismin torjuntaa koskeva laki perustuu ihmisoikeuksiin ja että Venetsian komissio suorittaa sen tarkastelun.
- Tehdään riskiperusteista tullivalvontaa koskevaa yhteistyötä tuonti- ja vientitavaroiden sekä alueen kautta kuljetettavien tavaroiden turvallisuuden varmistamiseksi.
- Tehdään terrorismintorjuntaa koskevaa yhteistyötä.
- Hyväksytään kattava joukkotuhoaseiden leviämisen ja kemiallisten, biologisten, säteily- ja joukkotuhoaseiden vastainen strategia ja siihen liittyvä kansallinen toimintasuunnitelma.

Keskipitkän aikavälin painopisteet

- Tehdään yhteistyötä kansainvälisen yhteisymmärryksen lujittamiseksi ihmisoikeuksiin perustuvasta terrorismin torjunnasta, myös terroriteon oikeudellisesta määritelmästä.
- Jatketaan kansallisten lainsäädäntö- ja sääntelypuitteiden parantamista terrorismin torjunnan alalla noudattaen täysin oikeusvaltioperiaatetta ja kansainvälistä ihmisoikeus- ja pakolaislainsäädäntöä sekä humanitaarista oikeutta ja asiaankuuluvia YK:n ja Euroopan neuvoston yleissopimuksia, joita ovat esimerkiksi terrorismin ennaltaehkäisyä koskeva Euroopan neuvoston yleissopimus vuodelta 2005 (CETS nro 196) ja sen lisäpöytäkirja sekä rikoksen tuottaman hyödyn rahanpesua, etsintää, takavarikkoa ja menetetyksi tuomitsemista sekä terrorismin rahoittamista koskeva Euroopan neuvoston yleissopimus (CETS nro 198).
- Painotetaan aiempaa enemmän radikalisoitumista aiheuttavien ja väkivaltaisia ääriliikkeitä ruokkivien tekijöiden ymmärtämistä ja niihin puuttumista.
- Selvitetään mahdollisuudet yhteistyöhön, mukaan lukien valmiuksien kehittämiseksi, ilmaliikenteen (mukaan lukien lentoasemat) turvallisuuden ja pehmeiden kohteiden suojelun alalla.

- Kehitetään tapoja tehdä yhteistyötä laittoman asekaupan torjunnassa ja varastojen tuhoamisessa.
- Kehitetään tapoja tehdä yhteistyötä laittomien aseiden havaitsemisessa ja jäljittämisessä ja vaihtaa siitä tietoja.
- Tehdään yhteistyötä ja ollaan mukana joukkotuhoukseiden ja niihin liittyvien materiaalien sekä niiden kantolaitteiden leviämisen estämisessä panemalla kansallisella tasolla täytäntöön kansainvälisistä aseriisunta- ja asesulkusopimuksista johtuvat osapuolten velvoitteet ja noudattamalla niitä sekä muita asiaa koskevia kansainvälisiä velvoitteita täysimääräisesti.
- Luodaan tehokas kansallinen valvontajärjestelmä, jolla valvotaan joukkotuhouksiin liittyvien tavaroiden vientiä ja kauttakulkua, mukaan luettuna kaksikäyttötekniikan loppukäytön valvonta, ja johon sisältyy tehokkaita seuraamuksia vientivalvonnan laiminlyömisestä.
- Puututaan pienaseiden ja kevyiden aseiden sekä niissä käytettävien ampumatarvikkeiden laittomaan kauppaan kansainvälisten sopimusten ja YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselmien sekä muiden alalla sovellettavien kansainvälisten välineiden nojalla.
- Jatketaan tavanomaisten aseiden vientivalvontaa koskevaa yhteistyötä sotilasteologiasta ja puolustustarvikkeiden viennin valvonnasta annetun EU:n yhteisen kannan mukaisesti.

Transnistrian konflikti

Keskipitkän aikavälin ensisijaiset tavoitteet

- Pidetään toiminnassa kaikki olemassa olevat vuoropuhelufoorumit ja neuvotteluasetelmat pyrittäessä löytämään kestävä ratkaisu Dnestr-joen molemmilla puolilla asuvan väestön ongelmiin ja ratkaisemaan Transnistrian konflikti kokonaisvaltaisella ja rauhanomaisella tavalla, joka perustuu Moldovan tasavallan suvereniteettiin ja alueelliseen koskemattomuuteen sen kansainvälisesti tunnustettujen rajojen sisällä ja jossa Transnistrian alueelle annetaan oikeudellinen erityisasema.
- Kehitetään Transnistrian konfliktin ratkaisusta visio, jonka pohjalta voisi tehdä yhteistyötä Transnistrian osapuolen kanssa.
- Jatketaan EU:n ja Moldovan tasavallan tehokasta yhteistyötä Transnistrian konfliktin ratkaisemiseksi ja luottamusta rakentavien toimien edistämiseksi sovitussa muodossa, mukaan lukien keskustelut ratkaisun jälkeistä vaihetta koskevista järjestelyistä.
- Lujitetaan vuoropuhelua, jonka tarkoituksena on selittää assosiaatiosopimuksen etuja ja varmistaa sen sovellettavuus koko Moldovan tasavallan alueella, samalla kun toteutetaan toimia Dnestr-joen vasemman rannan taloudellisten toimijoiden toiminnan laillistamiseksi.
- Jatketaan kaikkien tärkeiden vastapuolten kanssa rakentavaa vuoropuhelua tilanteesta Moldovan tasavallan ja Ukrainan välisen rajan keskiosassa (Transnistria).
- Kehitetään Dnestr-joen molempia rantoja edustavien kansalaisyhteiskunnan ja tiedotusvälineiden edustajien vuoropuhelua.

Kansainvälinen rikostuomioistuim

Lyhyen aikavälin ensisijaiset tavoitteet

- Pannaan täytäntöön Kansainvälisen rikostuomioistuimen Rooman perussääntö ja siihen liittyvät asiakirjat, ja huolehditaan asianmukaisesti sen riippumattomuudesta.

2.4 Yhteistyö oikeuden, vapauden ja turvallisuuden alalla

Moldovan tasavallan odotetaan täyttävän koko ajan 16 päivänä joulukuuta 2010 hyväksytyn viisumivapautta koskevan toimintasuunnitelman neljään asiakokonaisuuteen sisältyvät vaatimukset. Kaikkien toimintasuunnitelmaan, myös asiakokonaisuuteen 3 (Yleinen järjestys ja turvallisuus), sisältyvien välitavoitteiden tuloksellinen ja kestävä saavuttaminen on olennaista, jotta viisumivapausjärjestelyä EU:n kanssa voidaan ylläpitää. Tarkistetun viisumivapauden keskeyttämismekanismiin ⁽¹⁾ mukaisesti matkailijoiden viisumivapaus voidaan keskeyttää, jos yksi tai useampi välitavoite ei enää täyty. Jos toimintasuunnitelman konkreettisten välitavoitteiden täyttymisestä on perusteltu huoli, Moldovan tasavalta toimittaa EU:lle pyynnöstä tietoja.

⁽¹⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 2017/371, annettu 1 päivänä maaliskuuta 2017, luettelon vahvistamisesta niistä kolmansista maista, joiden kansalaisilla on oltava viisumi ulkorajojen ylittäessään, ja niistä kolmansista maista, joiden kansalaisia tämä vaatimus ei koske, annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 539/2001 muuttamisesta (keskeyttämismekanismien tarkistus) (EUVL L 61, 8.3.2017, s. 1).

Lisäksi osapuolet panevat asianmukaisesti merkille Moldovan tasavallan oikeusalan sekä korruption ja rahanpesun vastaisen toiminnan arvioimiseksi vuosina 2015 ja 2016 järjestettyjen vertaisarviointien johdosta saadut suositukset. Moldovan tasavalta sitoutuu hyödyntämään kyseisiä suosituksia yhdessä muiden EU:n sekä kansainvälisten järjestöjen suositusten kanssa laadittaessa korruption torjuntaa koskevaa politiikka-asiakirjaa vuoden 2016 jälkeistä aikaa varten ja oikeutta ja rahanpesun torjuntaa koskevia politiikka-asiakirjoja vuoden 2017 jälkeistä aikaa varten.

Osapuolet tekevät lisäksi yhteistyötä seuraavilla aloilla:

Henkilötietojen suoja

Keskipitkän aikavälin ensisijaiset tavoitteet

- Jatketaan henkilötietojen suojaa koskevan kansallisen oikeudellisen kehyksen yhdenmukaistamista EU:n lainsäädännön kanssa kiinnittäen erityisesti huomiota Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseen (EU) 2016/679 ⁽¹⁾ sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviin (EU) 2016/680 ⁽²⁾.
- Jatketaan henkilötietojen suojaa koskevan kansallisen oikeudellisen kehyksen täytäntöönpanoa kaikilla aloilla henkilötietojen korkeatasoisen suojan varmistamiseksi eurooppalaisten sopimusten ja normien mukaisesti.
- Vahvistetaan edelleen kansallisen tietosuojakeskuksen valmiuksia.

Järjestäytyneen rikollisuuden torjunta

Lyhyen aikavälin ensisijaiset tavoitteet

- Määritellään ja erotellaan selkeästi poliisin toimivalta ja valtuudet tiedustelutietojen keräämisessä ja rikosteknisten todisteiden keräämisessä ja käytössä.
- Luodaan talousrikosten tutkintajärjestelmä, jonka painopisteinä ovat järjestäytyneestä rikollisuudesta saatujen varojen etsintä, takavarikointi ja menetetyksi tuomitseminen, ja käytetään järjestelmää tehokkaasti.
- Julkaistaan järjestäytyneen rikollisuuden torjunnasta vastaavan erikoistuneen syyttäjän vuosittainen toimintakertomus.

Keskipitkän aikavälin ensisijaiset tavoitteet

- Toteutetaan edelleen koko maan alueella tiedusteluun perustuvaa poliisitoimintaa, joka edellyttää pitkälle kehitettyä riskien ja uhkien analysointi- ja hallintajärjestelmää (Europolin menetelmä, jota sovelletaan SOCTAn yhteydessä), ja vahvistetaan sitä.
- Kuvailaan selkeästi välineet (myös erityistutkintamenetelmät, kun niitä käytetään) sekä olosuhteet, joissa niitä voidaan käyttää tutkinnan yhteydessä.

Poliisivoimien uudistaminen

Lyhyen aikavälin ensisijaiset tavoitteet

- Saatetaan valmiiksi vastuuvollinen, luotettava ja tehokas poliisiorganisaatio, joka kuuluu sisäasiainministeriöön. Ministeriön poliittisen johtajuuden on rajoitettava poliisivoimien strategisten prioriteettien ja laajempien politiikkojen määrittelyyn. Ministeriöllä ei ole (positiivista eikä negatiivista) määräysvoimaa poliisivoimien operatiiviseen toimintaan.
- Pannaan täytäntöön lähipoliisitoiminta ja varmistetaan, että kansalaiset voivat helposti lähestyä poliisia antaakseen tietoja.
- Vahvistetaan vastuuvollisuutta ja varmistetaan, ettei poliisiin vaikuteta asiattomasti.

⁽¹⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset (EU) 2016/679, annettu 27 päivänä huhtikuuta 2016, luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta (yleinen tietosuojalainsäädäntö) (EUVL L 119, 4.5.2016, s. 1).

⁽²⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2016/680, annettu 27 päivänä huhtikuuta 2016, luonnollisten henkilöiden suojelusta toimivaltaisten viranomaisten suorittamassa henkilötietojen käsittelyssä rikosten ennalta estämistä, tutkimista, paljastamista tai rikoksiin liittyviä syytetoimia tai rikosoikeudellisten seuraamusten täytäntöönpanoa varten sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja neuvoston puitepäättöksen 2008/977/YOS kumoamisesta (EUVL L 119, 4.5.2016, s. 89).

Keskipitkän aikavälin ensisijaiset tavoitteet

- Toteutetaan yleistä järjestystä ja turvallisuutta koskevaa strategiaa, myös yleisen järjestyksen ja väkijoukkojen hallinnan osalta.
- Jatketaan vuosiksi 2016–2020 laaditun poliisin kehitysstrategian täytäntöönpanoa erityisesti nykyaikaistaen poliisivoimien a) henkilöstöhallintoa, b) johtamistekniikoita ja c) operatiivisia valmiuksia (ihmisten perusoikeuksien kunnioittaminen pidätettyjen käsittelyssä, toimivien suhteiden luominen suureen yleisöön, poliisivoimien tietotekniikan saattaminen ajan tasalle, rikospaikkatutkintavalmiuksien parantaminen ja poliisivoimien korruption-vastaisen strategian kehittäminen edelleen).
- Hyväksytään kehitysstrategia Carabinieri-joukkoja varten, ja huolehditaan edistymisestä strategian täytäntöönpanossa.
- Perustetaan tehokas todistajansuojajärjestelmä (erikoisyksikkö), ja tarjotaan todistajille tarvittavat takeet siitä, että heitä suojellaan pelottelulta ja fyysisiltä uhilta.
- Edistetään lahjomattomuuden ja eettisten arvojen toimintakulttuuria kaikkialla sisäministeriössä ja poliisivoimissa. Kehitetään sääntöjä ja toimintanormeja, joilla ehkäistään poliisin väärinkäytöksiä ja määrätään tehokkaita seuraamuksia. Perustetaan menettelyt poliisin toiminnan tehokkuuden ja tuloksellisuuden arvioimiseksi.
- Perustetaan yhteinen lainvalvonnan koulutuskeskus, jotta voidaan varmistaa asianmukainen perus- ja erikoistason henkilöstökoulutus, mukaan lukien tarvittaessa pitkälle erikoistunut koulutus. Lainvalvonnan koulutuskeskus kehittää Moldovan tasavallan ja Euroopan unionin lainvalvontakoulutusviraston (CEPOL) välillä vuonna 2012 sovitun työjärjestelyn pohjalta läheiset operatiiviset suhteet CEPOLin kanssa.
- Parannetaan poliisilaitosten säilöönotto-oloja.
- Varmistetaan EU:n parhaiden käytäntöjen pohjalta, että käytössä on riippumaton poliisin valvontamekanismi, joka seuraa poliisin toimintaa yleensä ja tapaa, jolla kaikki poliisivaltuuksia omaavat virkamiehet suorittavat poliisitoimia.
- Parannetaan poliisin nopean toiminnan valmiutta.

*Poliisiyhteistyö ja tietokannat*Lyhyen aikavälin ensisijaiset tavoitteet

- Kehitetään edelleen sekä tutkintatoimia että syytteenpanoa koskevaa automaattista keskustietokantaa (kansallisen tason sähköinen asianhallintajärjestelmä), jotta vältettäisiin mahdolliset rikostapausten päällekkäisyydet ja kykenemättömyys yhdistää usein maantieteellisesti laaja-alaisia tai jopa kansainvälisiä tapauksia. Järjestelmän tulisi mielellään kattaa tutkinta- ja syytteenpanoketjun kaikki vaiheet, mukaan lukien tiedot varojen takaisin hankinnasta, jäädyttämisestä ja menetetyksi tuomitsemisesta.
- Parannetaan edelleen rikosasteen ja rikosten selvittämiseen mittaamiseen käytettävää kansallista tilastojärjestelmää. Sitä olisi käytettävä tehokkaasti hallinnon välineenä laadittaessa uusia toimintapoliittisia prioriteetteja.

Keskipitkän aikavälin ensisijaiset tavoitteet

- Varmistetaan, että kansainvälisen poliisiyhteistyön keskeisillä yksiköillä (Europolin kansallinen yksikkö ja Interpolin kansallinen keskuustoimisto) on yhtenäisessä hallintorakenteessa (keskitetty asiointipiste) pääsy tarvittaviin kansallisiin ja kansainvälisiin tietokantoihin.
- Tehostetaan (määrällisesti ja laadullisesti) Moldovan tasavallan ja Europolin yhteistyötä ja tietojen vaihtoa rajat ylittävissä rikostapauksissa.
- Laaditaan strategisia analyysejä rikollisuuden eri muodoista niin yleisesti kuin alakohtaisesti, ja jaetaan niitä toimivaltaisten lainvalvontaviranomaisten ja Europolin kanssa.
- Kehitetään vakavaa ja järjestäytynyttä rikollisuutta koskevan uhakuva-arvion pohjalta monivuotisia toimintasuunnitelmia, joissa määritetään lainvalvontaviranomaisten operatiiviset prioriteetit.
- Lujitetaan tiedonvaihtoa EU:n ja sen jäsenvaltioiden kanssa terrorismista, laittomasta maahanmuutosta, rahanpesusta ja rahoitukseen liittyvistä kysymyksistä.

*Laittomien huumausaineiden torjunta*Lyhyen aikavälin ensisijaiset tavoitteet

- Osallistutaan Euroopan huumausaineiden ja niiden väärinkäytön seurantakeskuksen (EMCDDA) huumausaineita ja niiden väärinkäyttöä koskevaan eurooppalaiseen tietoverkkoon (REITOX) ja hyödyllisiin EMCDDA:n järjestämiin asiantuntijakokouksiin käytettävissä olevien määrärahojen puitteissa.
- Toteutetaan selkeä tehtävien jako ja koordinointi huumausaineiden kysynnän vähentämisen osalta toimivaltaisten viranomaisten välillä sekä huumausaineiden tarjonnan vähentämiseen osallistuvien viranomaisten välillä.

Keskipitkän aikavälin ensisijaiset tavoitteet

- Laajennetaan koordinointi kaikkiin huumepolitiikan näkökohtiin, mukaan lukien sosiaaliset ja kansanterveysnäkökohdat, täytäntöönpanotoimet, kansainvälinen yhteistyö ja nuorisopolitiikka.
- Hyväksytään ja pannaan täytäntöön vuosiksi 2017–2018 laadittu kansallinen toimintasuunnitelma vuosiksi 2011–2018 laaditun kansallisten huumeidenvastaisen strategian täytäntöönpanemiseksi.

Ihmiskaupan torjunta

- Hyväksytään ja pannaan täytäntöön vuosiksi 2017–2022 laadittu kansallinen strategia ihmiskaupan ehkäisemiseksi ja torjumiseksi, joka kattaa myös kansallisen auttamisjärjestelmän.
- Sujuvoitetaan entisestään tiedonkulkua parantamalla Europolin ja Moldovan tasavallan kansallisten monialaisten lainvalvontayksikköjen välistä sekä Moldovan tasavallan monialaisten lainvalvontayksikköjen keskinäistä viestintää ja yhteistyötä.
- Huolehditaan valmiuksien kehittämisestä lainvalvontainstituutioissa EU:n virastojen kanssa tehtävän ihmiskauppaa ehkäisevän ja torjuvan yhteistyön varmistamiseksi.

Lasten seksuaalisen hyväksikäytön ja riiston torjunta

- Parannetaan kyseisen tutkintayksikön valmiuksia pyrkiä tunnistamaan seksuaalisen hyväksikäytön, etenkin lapsipornon, lapsiuhreja.
- Luodaan rakenteet, joissa jokainen seksuaalisen hyväksikäytön lapsiuhri arvioidaan yksiköllisesti, jotta voidaan määrittää tapauskohtaiset apu- ja tukitoimet.
- Järjestetään erityisedustaja seksuaalisen hyväksikäytön lapsiuhreille tilanteissa, joissa vanhempainvastuunkantajat eivät voi edustaa lasta eturistiriidan vuoksi tai lapsi on ilman huoltajaa tai joutunut eroon perheestään.
- Tarjotaan asianmukaisia tukitoimia ja ohjelmia, joilla voidaan hallita kaikkien lasten seksuaalisesta hyväksikäytöstä tai riistosta tuomittujen rikollisten aiheuttamaa yksilöllistä riskiä.

*Kyberrikollisuuden torjunta*Lyhyen aikavälin ensisijaiset tavoitteet

- Tehostetaan yhteistyötä Europolin EC3-keskuksen kanssa.

Keskipitkän aikavälin ensisijaiset tavoitteet

- Investoidaan siihen, että (muun muassa rikosoikeusviranomaisten) valmiuksia, osaamista ja kyberrikollisuuden torjuntaan erikoistumista kehitetään (räätälöidyt kyberrikollisuuden vastaiset toimet, kahdenväliset oikeus- ja poliisiohjelmat).
- Tehostetaan yhteistyötä kyberrikollisuuden ja lasten seksuaalisen riiston torjumiseksi mukauttamalla prioriteetteja ja sujuvoittamalla viestintää.

- Tarkastellaan mahdollisuuksia yhteistyöhön erityisesti kriittisten infrastruktuurien suojelussa neuvoston direktiivin 2008/114/EY⁽¹⁾ mukaisesti ottaen myös huomioon Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2016/1148⁽²⁾, sekä yhteyden siihen, että hybridiuhkiin vastataan aiempien kybersuojautumisvalmiuksia koskevien EU:n ja muiden rahoittajien avustushjelmien pohjalta.
- Tehostetaan yhteistyötä kyberuhkien sietokyvyn ja niihin varautumisen parantamiseksi: helpotetaan vuoden 2020 jälkeistä aikaa koskevan ja useita sidosryhmiä huomioivan lähestymistapaan perustuvan kansallisen kyberturvallisuusstrategian kehittämistä, perustetaan tietoturvaloukkauksiin ja niiden ennaltaehkäisyyn keskittyvä kansallinen ryhmä (CERT) ja edistetään asianmukaisten koordinoitujen kehysten ja -rakenteiden perustamista julkisyhteisöjen puitteissa ja yksityissektorin kanssa.
- Tehdään yhteistyötä luottamusta kyberasioissa lisäävien Etymien toimien toteuttamiseksi tavoitteena lisätä avoimuutta ja yhteistyötä laajalla ja suppeammalla alueellisella tasolla.
- Pannaan täytäntöön Budapestin yleissopimus ja erityisesti sen kotimaiseen tutkintaan, julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyöhön ja kansainväliseen yhteistyöhön liittyvät prosessioikeutta koskevat osat.

Korruption, petosten ja eturistiriitojen ehkäisy ja torjunta

Lyhyen aikavälin ensisijaiset tavoitteet

- Pannan täytäntöön lahjomattomuutta koskeva laki.
- Pannaan täytäntöön laki, joka edellyttää, että kaikki asiaankuuluvat virkamiehet ilmoittavat omasta ja asiaankuuluvien läheisten sukulaistensa omaisuudesta ja mahdollisista eturistiriidoista, jotka liittyvät heidän tai heidän lähisukulaistensa henkilökohtaisiin etuihin, ja huolehditaan asiaa koskevan täytäntöönpanomenettelyn tehokkaasta toteuttamisesta. Lahjomattomuutta valvovan kansallisen viraston olisi arvioitava omaisuutta tai mahdollisia eturistiriitoja koskevien ilmoitusten paikkansapitävyys, ja kansallisen korruptiontorjuntakeskuksen olisi suoritettava tällaisia asioita koskeva rikostutkinta. Arvioinnit olisi asetettava tarkoituksenmukaiseen tärkeysjärjestykseen kiinnittäen ensisijaisesti huomiota korkeiden virkamiesten, mukaan lukien tuomarit ja syyttäjät, ilmoituksiin.
- Varmistetaan epäilyttävien ilmoitusten riittävä jatkokäsittely, ja sovelletaan järjestelmällisesti seuraamuksia (sakkoja ja muita kurinpitotoimenpiteitä) virheellisistä ilmoituksista, ilmoitusten myöhästymisistä tai omaisuuden ilmoittamatta jättämisestä. Todistustaakka rahojen tai omaisuuden alkuperän osoittamiseksi on virkamiehellä. Jatketaan omaisuutta koskevien ilmoitusten julkistamista.
- Varmistetaan asteittainen siirtyminen ilmoitusten sähköiseen toimittamiseen.
- Varmistetaan lahjomattomuutta valvovan kansallisen viraston täysimittainen toiminta.
- Kehitetään lahjomattomuutta valvovalle kansalliselle neuvostolle ja lahjomattomuutta valvovan kansallisen viraston hallinnolle ja tarkastajille avoimet ja ansioihin ja ammattipätevyyteen perustuvat nimitysmekanismit sen varmistamiseksi, että virasto on riippumaton ja vapaa poliittisista vaikutteista. Varmistetaan, että lahjomattomuutta valvovalla kansallisella virastolla on pääsy tarvittaviin rekistereihin, mukaan lukien valtiolliset ja yksityiset asiakirjat, jotta varallisuus ja henkilökohtaiset edut voidaan tarkastaa tehokkaasti.
- Huolehditaan kansalaisyhteiskunnan edustuksesta lahjomattomuutta valvovassa kansallisessa neuvostossa.
- Annetaan laki, jossa määrätään korruption ja rahanpesurikosten oikeasuhteisista varoittavista seuraamuksista.
- Aloitetaan uuden lahjomattomuus- ja korruption vastaisen strategian tehokas täytäntöönpano käyttäen strategiaa välineenä, jolla ehkäistään ja vähennetään korruptiota EU:n arvojen ja normien mukaisesti. Vahvistetaan kansallisten lahjomattomuus- ja korruption vastaisen strategian seurantaryhmän valmiuksia läheisessä yhteistyössä parlamentin, hallituksen, oikeuslaitoksen, yksityissektorin ja kansalaisyhteiskunnan kanssa.
- Varmistetaan tuloksellinen yhteistyö asiaankuuluvien EU:n toimielinten ja elinten, kuten Euroopan petostentorjunta-viraston, kanssa sekä näiden asianmukainen tukeminen EU:n varojen hallinnointiin ja valvontaan liittyvissä paikalla suoritettavissa tarkastuksissa ja todentamisissa voimassa olevien sääntöjen ja menettelyjen mukaisesti.

⁽¹⁾ Neuvoston direktiivi 2008/114/EY, annettu 8 päivänä joulukuuta 2008, Euroopan elintärkeän infrastruktuurin määrittämisestä ja nimeämisestä sekä arvioinnista, joka koskee tarvetta parantaa sen suojaamista (EUVL L 345, 23.12.2008, s. 75).

⁽²⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2016/1148, annettu 6 päivänä heinäkuuta 2016, toimenpiteistä yhteisen korkeatasoisen verkko- ja tietojärjestelmien turvallisuuden varmistamiseksi koko unionissa (EUVL L 194, 19.7.2016, s. 1).

Keskipitkän aikavälin ensisijaiset tavoitteet

- Parannetaan korruption torjunnasta vastaavien viranomaisten, kuten kansallisen korruptiontorjuntakeskuksen, lahjomattomuutta valvovan kansallisen viraston, syyttäväviranomaisen, sisäasiainministeriön sisäisen suojelun ja korruption torjunnan yksikön sekä tiedustelu- ja turvallisuuspalvelun välistä korruption torjunnassa käytettävää koordinointi- ja yhteistyömekanismia.
- Perustetaan tehokas koordinointimekanismi korruption, rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen vastaista toimintaa varten julkishallinnon valtiolliselle tasolle.
- Vahvistetaan kansallisen korruptiontorjuntakeskuksen asemaa korruption torjunnassa konkreettisten tulosten aikaansaamiseksi. Varmistetaan, että sillä on riittävä rahoitus ja henkilöstö, selkeät vastuualueet, riittävät valtuudet ja tarvittava autonomia ja että se on suojattu epäasialliselta poliittiselta vaikutukselta. Varmistetaan myös, että se tekee hyvää yhteistyötä muiden korruption torjuntaan osallistuvien lainvalvontaviranomaisten, etenkin korruption torjuntaan erikoistuneen syyttäjänviraston, kanssa.
- Jatketaan tietoisuuden lisäämistä korruption eri muodoista ja lajeista ja niiden ehkäisemisestä. Tiedotuskampanjoita olisi järjestettävä säännöllisesti. Viestintävälineet ja -strategiat on räätälöitävä kohderyhmän mukaan, ja niiden vaikutusta on arvioitava säännöllisesti.
- Parannetaan järjestelmää, jolla korkean tason virkamiesten korruptiota voidaan tutkia ja heidät voidaan panna siitä syytteeseen, ja huolehditaan oikeudenkäyntien avoimuudesta ja puolueettomuudesta muun muassa luomalla olosuhteet niiden avoimelle käsittelylle tiedotusvälineissä. Tähän liittyen korruption torjuntaan erikoistuneen syyttäjänviraston olisi keskityttävä korkean tason korruption, ja sen valmiuksia torjua korkean tason korruptiota olisi lujitettava.
- Saavutetaan tuntuvampia tuloksia korruption torjunnassa parantamalla korruptiota torjuvien viranomaisten saavutuksia tehokkaampien seuraamusten ja todellisten tuomioiden avulla, etenkin korkean tason virkamiesten korruption osalta.
- Muutetaan lainsäädäntöä, jotta voidaan kaventaa korruption torjuntaan erikoistuneen syyttäjänviraston toimenkuvaa koskemaan korkean tason korruptiotapauksia ja toimittaa yleisille syyttäjille muut korruptiotapaukset, joita kyseinen syyttäjänvirasto on tutkinut.
- Kehitetään ja lujitetaan kokonaisvaltaista ja johdonmukaista lainsäädäntökehystä lahjomattomuuden edistämiseksi julkisella sektorilla.
- Tutkitaan perusteellisesti pankkipetokset, jotta vilpillisesti siirretyt varat saataisiin takaisin, ja raportoidaan säännöllisesti ja avoimesti tutkinnan edistymisestä.
- Jaetaan Krollin kanssa sovittujen ehtojen mukaisesti Krollin parhaillaan käynnissä olevan toisen vaiheen tutkimuksen keskeiset tulokset EU:n kanssa lisätutkimuksia ja varojen takaisinperintää vaarantamatta.
- Varmistetaan että E-Integrity-järjestelmä on yhteensopiva kaikkien valtiollisten ja yksityisten asiakirjajärjestelmien kanssa, jotta varallisuus ja henkilökohtaiset edut voidaan tarkastaa tehokkaasti.
- Jatketaan korruption torjuntaan erikoistuneen syyttäjänviraston institutionaalisen eheyden arviointijärjestelmän täytäntöönpanoa ja julkisten laitosten korruption liittyvää riskienhallintaa.

*Rahanpesun, terrorismin rahoittamisen ja talousrikosten torjunta*Lyhyen aikavälin ensisijaiset tavoitteet

- Mukautetaan lainsäädäntö neljänteen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen vastaiseen direktiiviin.
- Parannetaan rahanpesun selvittelykeskuksen teknisiä ja operatiivisia valmiuksia suorittaa tehokkaasti kaikkia rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen torjuntaan liittyviä tehtäviä, etenkin rahanpesun selvittelyn parantamiseksi.
- Rahanpesun selvittelykeskuksen olisi enenevässä määrin ja ennakoivasti tartuttava väitteisiin rahanpesusta ja terrorismin rahoittamisesta alkaen ilmoitusvelvollisista elimistä, jotka ilmoittavat järjestelmällisesti epäilyttävistä liiketoimista ja joille voidaan määrätä seuraamuksia ilmoittamatta jättämisestä.
- Vahvistetaan ennalta ehkäisevää jäädytysmenettelyä antamalla kyseisille ilmoitusvelvollisille toimijoille toimivalta pysäyttää epäilyttävät liiketoimet.
- Perustetaan kansallinen varojen takaisinperinnästä vastaava yksikkö, joka edistää tehostetun yhteistyön avulla mahdollisimman nopeaa EU:n laajuista rikoksista peräisin olevien varojen jäljittämistä.

Keskipitkän aikavälin ensisijaiset tavoitteet

- Toteutetaan yleistä talousrikoksia ja talousrikostutkintaa koskevaa toimintapolitiikkaa/strategiaa, joka kattaa kaikki asiaankuuluvat viranomaiset, mukaan lukien syyttäjälaitos, ja jonka tarkoituksena on nopeuttaa monimutkaisia ja pitkäjänteisiä talousrikostutkintoja. Sisällytetään strategiaan samanaikaisen talousrikostutkinnan ja tiedusteluun perustuvan poliisitoiminnan malli, jotta tietojen analysoinnin perusteella voidaan toteuttaa ennakoivia lainvalvontatoimia.
- Lujitetaan sellaista rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen vastaista lainsäädäntökehystä, joka on linjassa YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselmien ja FATF:n suositusten kanssa ja jossa on otettu huomioon Moneyval-komitean puitteissa tehtyjen keskinäisten arviointien tulokset, ja pannaan se täytäntöön.
- Pannaan täytäntöön toimiva ja kunnianhimoinen varojen takavarikointia ja menetetyksi tuomitsemista koskeva lainsäädäntö, joka ylittää EU:n tasolla asetetut vähimmäisvaatimukset ja sisältää myös esimerkiksi säännöksiä (siviilioikeudellisesta) menetetyksi tuomitsemisesta, kun perustana ei ole rikostuomiota.
- Lujitetaan menetetyksi tuomitsemista, varojen takaisin hankkimista ja varojen hoitoa koskevaa operatiivista yhteistyötä tehokkaalla viestinnällä ja parhaiden käytäntöjen jakamisella Moldovan tasavallan varojen takaisin hankinnasta vastaavan toimiston ja EU:n välillä.
- Lujitetaan operatiivista yhteistyötä rahanpesun selvittelystä ja julkisen talouden tarkastuksesta vastaavien yksiköiden, poliisin, vero- ja tulliviranomaisten välillä hyödyntämällä yhteentoimivuutta ja tietojen vaihtoa (esimerkiksi räätälöityjen tietojen vaihtoa koskevien sopimusten pohjalta). Operatiivisen yhteistyön helpottamiseksi olisi nimitettävä yksiköiden välisiä yhteyshenkilöitä. Olisi harkittava tilapäisiä henkilöstövaihtoja koulutustarkoituksissa.
- Laaditaan yhteistyössä yhteisen lainvalvonnan koulutuskeskuksen (ks. edellä) kanssa koulutusohjelma, johon sisältyy selkeä hyväksymisprosessi talousrikosten tutkijoille ja analyysoijille. Annetaan muiden alojen virkatovereille mahdollisuus osallistua talousrikostutkintaa koskevaan koulutukseen ja kannustetaan heitä siihen. Talousrikostutkinnan tärkeys olisi otettava asianmukaisesti huomioon tutkijoiden, syyttäjien ja tuomareiden koulutuksessa.
- Kehitetään opastusta ja ohjeita ilmoitusvelvollisille elimille, jotka ilmoittavat järjestelmällisesti epäilyttävistä liiketoimista, jotta rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjuntaa koskevan kansallisen lainsäädännön täytäntöönpanoa voidaan tehostaa.

*Yhteistyö muuttoliike- ja turvapaikka-asioiden sekä rajaturvallisuuden alalla**Muuttoliike- ja turvapaikka-asiat*Lyhyen aikavälin ensisijaiset tavoitteet

- Jatketaan EU:n ja Moldovan tasavallan välisen takaisinottosopimuksen täytäntöönpanoa ja Moldovan tasavallan kansalaisten uudelleenkotouttamisen tukemista.
- Jatketaan sellaisen tiedon jakamista, jolla selvennetään viisumivapaaseen matkustamiseen liittyviä oikeuksia ja velvollisuuksia, mukaan lukien tiedot säännöistä, jotka koskevat pääsyä EU:n työmarkkinoille (muun muassa EU:n maahanmuuttoasioiden portaalin kautta), laillista maahanmuuttoa koskevista EU:n puitteista (direktiivit tiettyjen kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä) ja viisumivapausjärjestelyn tarjoamien oikeuksien väärinkäytön seurauksista. Jaetaan myös tietoa EU:n jäsenvaltioiden terveydenhuoltojärjestelmiin liittyvistä oikeuksista ja velvollisuuksista.
- Jatketaan käytännön yhteistyön kehittämistä EU:n ja Moldovan tasavallan liikkuvuuskumppanuuden puitteissa.

Keskipitkän aikavälin ensisijaiset tavoitteet

- Edistetään ja lujitetaan EU:n ja Moldovan tasavallan liikkuvuuskumppanuuden puitteissa tehtävää yhteistyötä, johon EU:n jäsenvaltiot osallistuvat aktiivisesti, kiinnittäen erityistä huomiota muuttoliike- ja kehitysasioihin.
- Vahvistetaan olemassa olevaa infrastruktuuria (mukaan lukien säilöönottokeskukset) ja asiasta vastaavien elinten henkilöresursseja, jotta Moldovan tasavallan alueella laittomasti oleskelevien ja/tai sen kautta kulkevien kolmansien maiden kansalaisten palauttaminen voidaan varmistaa, ja huolehditaan säilöön otettujen maahanmuuttajien ihmisoikeuksien kunnioittamisesta.
- Vahvistetaan edelleen olemassa olevia kotoutumista koskevia puitteita kotouttamiskeskusten avulla.

- Tehostetaan maahanmuutto- ja turvapaikka-asioiden viraston toimintaa keskeisimpänä toimijana järjestelmässä, jossa pidetään kirjaa muuttovirroista ja hallitaan niitä, seuraavin keinoin: 1) vahvistetaan oikeudellista kehystä, ulkomaalaisten vastaanotto-olosuhteita ja heitä koskevaa dokumentointia, 2) parannetaan alueellisia palveluja ulkomaalaisten laittoman oleskelun torjumiseksi ja ulkomaalaisten laskemiseksi ja 3) parannetaan infrastruktuuria ja myönnetään tarvittavat taloudelliset ja henkilöresurssit.
- Jatketaan muuttovirtoja ja turvapaikkahakemuksia koskevan datan keräämiseen ja analysointiin käytettävän järjestelmän lujittamista päivittämällä laajennettua muuttoprofiilia, ja jatketaan muuttoliike- ja turvapaikka-asioita koskevien arviointi- ja riskianalyysikertomusten laatimista.
- Jatketaan turvapaikkalainsäädännön, joka tarjoaa hyvät puitteet kansainvälistä suojelua tarvitsevien ihmisten suojelemiseksi, tehokasta täytäntöönpanoa parantamalla vastaanottokeskuksen infrastruktuuria.
- Annetaan virkamiehille, sisäasiainministeriön työntekijöille ja tuomareille koulutusta turvapaikka- ja maahanmuutto-asioissa.
- Noudatetaan yhdenmukaista lähestymistapaa maahanmuuttajayhteisöihin liittyvissä asioissa, ja tuetaan niihin liittyviä kansallisten ja paikallisten viranomaisten valmiuksia.
- Kehitetään tehokkaampia keinoja edistää kiertomuuttoa.

Rajaturvallisuus

Lyhyen aikavälin ensisijaiset tavoitteet

- Vahvistetaan rajaturvallisuutta entisestään ja säilytetään rajatarkastusten ja rajavalvonnan korkea laatu sekä lisätään ja parannetaan kiinteää ja liikkuvaa videovalvontaa.
- Tehostetaan yhteistä rajavalvontaa EU:n ja Moldovan tasavallan rajalla, myös yhteisten rajatarkastusten ja tietojenvaihdon avulla (saapumista edeltävät toimet mukaan luettuina).

Keskipitkän aikavälin ensisijaiset tavoitteet

- Huolehditaan edelleen asianmukaisesta infrastruktuurista, teknisistä laitteista, tietojärjestelmistä sekä taloudellisista ja henkilöresursseista Moldovan tasavallan yhdenmukaista rajaturvallisuutta koskevan strategian sekä toimintasuunnitelman mukaisesti.
- Jatketaan rajaturvallisuusyhteistyön lujittamista Euroopan raja- ja merivartioviraston (Frontex) kanssa.
- Lujitetaan rajojen koordinoitijärjestelmää kansallisella tasolla.
- Parannetaan tilannekuvaa kansallisella ja paikallisella tasolla lujittamalla riskianalyysiä, tiedon analysointia ja tietojen vaihtoa kansallisten ja kansainvälisten kumppaneiden kanssa.

Oikeudellinen yhteistyö

Keskipitkän aikavälin ensisijaiset tavoitteet

- Tehostetaan (määrällisesti ja laadullisesti) Moldovan tasavallan ja Eurojustin yhteistyötä rajat ylittävissä rikostapauksissa.
- Jatketaan siviili- ja kauppaoikeuden asioissa tehtävän oikeudellisen yhteistyön vahvistamista seuraavasti:
 - = Liitytään siviilioikeudellista yhteistyötä koskeviin monenvälisiin yleissopimuksiin, erityisesti vuoden 1970 yleissopimukseen todisteiden vastaanottamisesta ulkomailla siviili- tai kauppaoikeudellisissa asioissa, ja pannaan ne täytäntöön.
 - = Liitytään lastensuojelua koskeviin monenvälisiin yleissopimuksiin, etenkin kansainvälistä yksityisoikeutta käsittelevän Haagin konferenssin yleissopimuksiin perheoikeuden alalla, ja pannaan ne täytäntöön.
 - = Pohjustetaan liittymistä vuoden 1996 yleissopimukseen toimivallasta, sovellettavasta laista, tunnustamisesta, täytäntöönpanosta ja yhteistyöstä vanhempainvastuuta ja lastensuojelutoimenpiteitä koskevissa asioissa ja sen täytäntöönpanoa erityisesti arvioimalla kansallisia valmiuksia ja resursseja.

- Vahvistetaan rikosasioissa tehtävää oikeudellista yhteistyötä liittymällä asiaa koskeviin, erityisesti Euroopan neuvoston yleissopimuksiin ja panemalla ne täytäntöön.

2.5 Kauppa ja kaupan liitännäistoimenpiteet (pitkälle menevä ja laaja-alainen vapaakauppa-alue)

Pitkälle menevä ja laaja-alainen vapaakauppa-alue on merkittävä osa assosiaatiosopimusta. Sen vuoksi odotetaan, että sitä koskeva assosiaatiosopimuksen osa, sen V osasto (Kauppa ja kaupan liitännäistoimenpiteet), asetetaan asian tärkeyden mukaiselle etusijalle assosiaatiosopimuksen muodostamassa kokonaisuudessa sekä EU:n ja Moldovan tasavallan suhteissa.

Tavarakauppa

Osapuolet tekevät yhteistyötä erityisesti yhteisten kuulemisten kautta pannakseen täytäntöön tavaroiden, energia mukaan luettuna, markkinoillepääsyä koskevat määräykset. Tämän tavoitteet ovat seuraavat:

Lyhyen aikavälin ensisijaiset tavoitteet

- Tehdään kauppasetilastojen alalla lisäparannuksia, jotta osapuolet voivat edelleen soveltaa moitteettomasti mekanisme toimenpiteiden kiertämisen estämiseksi.
- Tehdään yhteistyötä kilpailukyvyn parantamiseen tähtäävän etenemissuunnitelman täytäntöönpanossa Moldovan tasavallassa.
- Vaihetaan tietoja markkinoillepääsyyn liittyvästä kehityksestä ja asiaa koskevasta politiikasta Moldovan tasavallassa.
- Toteutetaan toimenpiteitä kaupan alan taloudellisten toimijoiden liiketoimintaympäristön parantamiseksi.

Keskipitkän aikavälin ensisijaiset tavoitteet

- Parannetaan Moldovan tasavallan vientikapasiteettia muun muassa käynnistämällä yrityskohtaisia viennin kehittämisen taloudellisia ja muita tukijärjestelmiä.
- Lisätään EU:n ja Moldovan tasavallan yhteistyötä pitkälle menevän ja laaja-alaisen vapaakauppa-alueen mahdollisesti edellyttämän lainsäädännön valmistelu- ja täytäntöönpanoprosessissa.
- Poistetaan EU:n alkuperätuotteita koskevat tullit assosiaatiosopimuksen liitteen XV-D mukaisesti.
- Varmistetaan kauppaan liittyvien energia-alan määräysten noudattaminen.
- Pannaan täytäntöön vuosiksi 2016–2020 laaditun kansallisen vienninedistämistä ja investointien houkuttelemista koskevan strategian vuosia 2018–2020 koskevat vientiin liittyvät osat, mukaan lukien strategian väliarviointi vuonna 2018.

Tekniset määräykset, standardointi ja näitä koskeva infrastruktuuri

Osapuolet tekevät yhteistyötä, jotta Moldova saavuttaisi yhdenmukaisuuden EU:n teknisten määräysten sekä standardointia, metrologiaa, akkreditointia ja vaatimustenmukaisuuden arviointia koskevien menettelyjen ja markkinavaltajärjestelmän kanssa assosiaatiosopimuksen ja erityisesti sen pitkälle menevää ja laaja-alaista vapaakauppa-alueen osan mukaisesti.

Valmistelujen yhteydessä pyritään muun muassa seuraaviin tavoitteisiin:

Lyhyen aikavälin ensisijaiset tavoitteet

- Vaihetaan tietoja siitä, miten sopimuksen liitteisiin sisältyvät sitoumukset Moldovan tasavallan lainsäädännön lähentämiseksi unionin säännöstöön täyttyvät, samoin kuin kyseisen lainsäädännön täytäntöönpanosta.
- Parannetaan asianomaisten valtiollisten elinten, instituutioiden ja virastojen hallinnollisia valmiuksia.

Keskipitkän aikavälin ensisijaiset tavoitteet

- Kehitetään ja uudenaikaistetaan hallintoinfrastruktuuria, joka liittyy teknisiin määräyksiin sekä standardointia, metrologiaa, akkreditointia ja vaatimustenmukaisuuden arviointia koskeviin menettelyihin ja markkinavalvontajärjestelmään esimerkiksi luomalla kansallinen informaatiojärjestelmä.
- Tehostetaan yhteistyötä asiaankuuluvien EU:n järjestöjen, joita ovat CEN, CENELEC, ETSI, EURAMET, EA ja WELMEC, kanssa.
- Vaihdetaan tietoja muista olennaisista näkökohdista, jotka koskevat Moldovan tasavallan suunnitelmia kaupan teknisten esteiden alalla, sekä sovellettavista määräajoista.
- Suunnitellaan ja toteutetaan yhteistyössä Moldovan tasavallan yksityisen sektorin eturyhmittymien kanssa perusteellinen tiedotus- ja neuvontakampanja, jolla autetaan moldovalaisia yrityksiä ymmärtämään paremmin EU:n tuotenormeja ja tuotteiden markkinoille saattamiseen liittyviä vaatimuksia.
- Tehdään yhteistyötä teollisuustuotteiden vaatimustenmukaisuuden arviointia ja hyväksymistä koskevan sopimuksen valmisteluissa.

Terveys- ja kasvinsuojelutoimet

Osapuolet tekevät yhteistyötä lähentääkseen Moldovan tasavallan elintarvikkeita ja rehuja, kasvien terveyttä ja eläinten terveyttä ja hyvinvointia koskevaa lainsäädäntöä ja käytäntöä assosiaatiosopimuksen liitteissä lueteltuun EU:n lainsäädäntöön ja käytäntöön. Yhteistyöllä pyritään muun muassa seuraaviin tavoitteisiin:

Lyhyen aikavälin ensisijaiset tavoitteet

- Yksinkertaistetaan maatalouselintarvikkeiden tuonti-/vientitodistusmenettelyä.
- Laaditaan elintarvikkeiden turvallisuutta koskeva strategia vuosiksi 2017–2022 ja pannaan se täytäntöön.
- Parannetaan kansallisen elintarviketurvallisuusviraston ja maatalousministeriön yhteistyötä terveys- ja kasvinsuojelutoimien alan lainsäädännöllisten uudistusten valmistelemiseksi, hyväksymiseksi ja toteuttamiseksi.
- Vahvistetaan hallinnollisia valmiuksia kouluttamalla asiasta vastaavien valtiollisten elinten ja täytäntöönpanoelinten ja -virastojen henkilöstöä valmistelevaan ja panemaan täytäntöön EU:n lainsäädännön mukaista lainsäädäntöä.
- Järjestetään tiedotuskampanjoita alalla toimivien virastojen, yritysten ja kansalaisjärjestöjen kanssa EU:n markkinoille pääsemisen edellytyksistä ja kansalaisyhteiskunnan kanssa elintarvikkeiden ja rehujen turvallisuuteen liittyvistä kuluttajanäkökohdista.
- Hankitaan kansainvälisesti tunnustettu akkreditointi kaikille laboratorioille, jotka osallistuvat viralliseen valvontaan, jotta viennin edellyttämät terveys- ja kasvinsuojeluvaatimukset täyttyvät ja eläinten ja kasvien terveys sekä elintarvikkeiden turvallisuus paranevat Moldovan tasavallan kotimarkkinoilla.

Keskipitkän aikavälin ensisijaiset tavoitteet

- Uudistetaan kansallisen elintarviketurvallisuusviraston organisaatiota ja kehitetään sen valmiuksia uuden vuosiksi 2017–2022 laadittavan elintarvikkeiden turvallisuutta koskevan strategian perusteella.
- Saatetaan päätökseen Moldovan tasavallan nykyisen elintarvikkeiden turvallisuutta koskevan strategian täytäntöönpano keskittyen erityisesti lainsäädännön laatuun ja lainvalvontavalmiuksiin, sekä korjataan mahdollisesti havaitut puutteet.
- Lähennetään Moldovan tasavallan lainsäädäntöä sopimuksen liitteissä lueteltuun asiaa koskevaan unionin säännöstöön, ja huolehditaan sen tehokkaasta täytäntöönpanosta ja soveltamisesta.
- Parannetaan edelleen EU:n vaatimusten mukaisesti infrastruktuuria ja siihen liittyviä valmiuksia, jotka ovat tarpeen pantaessa täytäntöön erityisesti eläinten ja kasvien terveyteen sekä elintarvikkeiden turvallisuutta valvoviin laboratorioihin ja rajatarkastusasemiin liittyvää lainsäädäntöä.
- Saatetaan valmiiksi ennakkoarvointijärjestelmä, joka koskee elintarvikkeita ja rehuja sekä eläinten ja kasvien terveyttä ja turvallisuutta.

Tullimenettelyjen ja kaupan helpottaminen

Osapuolet tekevät yhteistyötä saattaakseen Moldovan tasavallan lainsäädännön assosiaatiosopimuksen V osastossa ja asiaa koskevissa liitteissä lueteltujen EU:n säädösten, EU:n tullitoiminnan ohjeiden ja kansainvälisten standardien mukaiseksi. Yhteistyöllä pyritään muun muassa seuraaviin tavoitteisiin:

Lyhyen aikavälin ensisijaiset tavoitteet

- Mukautetaan Moldovan tasavallan lainsäädäntö EU:n tullikodeksiin.
- Jatketaan tulliyhteistyön strategisten puitteiden täytäntöönpanoa.
- Jatketaan Moldovan tasavallan tullin ja sen infrastruktuurin nykyaikaistamista sekä sen henkilöstön kouluttamista erityisesti palvelusuuntautuneen ja korruptiosta vapaan toimintakulttuurin lujittamiseksi.
- Laaditaan etenemissuunnitelma Moldovan tasavallan liittymiseksi yhteistä passitusmenettelyä koskevaan yleissopimukseen, ja perustetaan asiaa koskeva hanketyöryhmä.
- Vahvistetaan toimenpiteitä petosten torjumiseksi ja laittoman kaupan, myös valmisteveron alaisten tuotteiden kaupan, ehkäisemiseksi etenkin tehostamalla hallintoviranomaisten keskinäisestä avunannosta tulliasioissa tehtyyn pöytäkirjaan perustuvaa yhteistyötä.
- Huolehditaan maantieteellisten merkintöjen ja teollis- ja tekijänoikeuksien suojaa koskevan Moldovan tasavallan lainsäädännön tehokkaasta täytäntöönpanosta ja annetaan tullivirkailijoille tähän liittyvää asianmukaista koulutusta.

Keskipitkän aikavälin ensisijaiset tavoitteet

- Laaditaan uuden tullikodeksin täytäntöönpanosäännöt.
- Mukautetaan valtuutettuja talouden toimijoita koskeva Moldovan tasavallan järjestelmä EU:n vastaavaan järjestelmään vastavuoroista tunnustamista silmällä pitäen.
- Mukautetaan Moldovan tasavallan lainsäädäntö, jotta Moldovan tasavalta voi liittyä yhteistä passitusmenettelyä koskevaan yleissopimukseen.
- Jatketaan tullimenettelyjen yksinkertaistamista ja uudenaikaistamista, ja varmistetaan niiden tehokas soveltaminen.
- Tehdään riskiperusteista tullivalvontaa koskevaa yhteistyötä ja jaetaan olennaisia tietoja, joiden avulla voidaan parantaa riskien hallintaa ja toimitusketjujen turvallisuutta, helpottaa laillista kauppaa ja edistää tuontiin, vientiin tai kauttakulkuun tarkoitettujen tavaroiden turvallisuutta.
- Tehostetaan menettelyjä, jotta Moldova voisi liittyä nopeasti tupakoinnin torjuntaa koskevaan WHO:n puitesopimuksen lisäpöytäkirjaan, ja pannaan se täytäntöön tupakkatuotteiden laittoman kaupan estämiseksi.

Alkuperäsäännöt

Osapuolet tekevät yhteistyötä pannakseen täytäntöön alkuperäsäännöt, jotka on vahvistettu assosiaatiosopimuksen pöytäkirjassa ja jotka johtuvat Moldovan tasavallan liittymisestä etuuskohteluun oikeuttavia Paneurooppa–Välimeri-alkuperäsääntöjä koskevaan alueelliseen yleissopimukseen. Yhteistyöllä pyritään muun muassa seuraaviin tavoitteisiin:

Lyhyen aikavälin ensisijaiset tavoitteet

- Keskustellaan menettelyistä, joita Moldovan tasavallan tulli soveltaa tällä hetkellä tuotteiden alkuperän varmentamisessa ja tarkastamisessa, ja tarkistetaan niitä tarvittaessa.

Keskipitkän aikavälin ensisijaiset tavoitteet

- Autetaan Moldovan tasavaltaa panemaan täytäntöön velvoitteet, jotka johtuvat sen liittymisestä yleissopimukseen.
- Annetaan Moldovan tasavallan tullille koulutusta etuuskohteluun oikeuttavan alkuperän varmentamisessa ja tarkastamisessa.

Sijoittautuminen, palvelukauppa ja sähköinen kauppa

Osapuolet jatkavat vuoropuheluaan sijoittautumisesta, palvelukaupasta ja sähköisestä kaupasta assosiaatiosopimuksen asiaa koskevien määräysten mukaisesti. Ne panevat täytäntöön palvelujen alalla tehdyt sitoumukset assosiaatiosopimuksen liitteiden mukaisesti. Yhteistyöllä pyritään muun muassa seuraaviin tavoitteisiin:

Lyhyen aikavälin ensisijaiset tavoitteet

- Järjestetään koulutusta ja luodaan riittävät hallinnolliset valmiudet, joita lainsäädännön lähentämisen toteuttaminen edellyttää.
- Varmistetaan säännöllinen tietojenvaihto suunnitellusta tai käynnissä olevasta lainsäädäntötyöstä lähentämiseen valituilla aloilla, ja käydään tähän tähtäävää vuoropuhelua.
- Varmistetaan, että palvelujen ja sijoittautumisen oikeudelliset puitteet Moldovan tasavallassa vastaavat pitkälle menevästä ja laaja-alaisesta vapaakauppa-alueesta johtuvia oikeuksia ja velvollisuuksia ja mahdollistavat siihen liittyvien markkinoillepääsyä koskevien sitoumusten tehokkaan täytäntöönpanon.

Juoksevat maksut ja pääomanliikkeet

Osapuolet jatkavat pääomanliikkeistä ja maksuista käymäänsä vuoropuhelua tarkoituksenaan erityisesti valvoa kaikkien assosiaatiosopimuksen sitoumusten noudattamista.

Julkiset hankinnat

Osapuolet tekevät yhteistyötä, jotta Moldovan tasavalta panisi täytäntöön assosiaatiosopimuksen julkisia hankintoja koskevan luvun ja siihen liittyvät uudistukset. Yhteistyöllä pyritään muun muassa seuraaviin tavoitteisiin:

Lyhyen aikavälin ensisijaiset tavoitteet

- Koordinoidaan Moldovan tasavallan julkisten hankintojen oikeudellisen ja institutionaalisen kehyksen yhdenmukaistamista Euroopan komission kehyksen kanssa.
- Annetaan tarkkaa ja oikea-aikaista tietoa Moldovan tasavallan lainsäädännön kehittymisestä erityisesti hankintapolitiikkaan ja sen valvontaan vaikuttavan suunnitteilla olevan lainsäädännön osalta, sekä institutionaalisen rakenteen kehityksestä.
- Jatketaan Moldovan tasavallan julkisten hankintojen strategian täytäntöönpanoa, jolla taataan toimiva, kilpailukykyinen, vastuuvollinen ja avoin hankintajärjestelmä, joka herättää ja turvaa Moldovan tasavallan kansalaisten ja julkisten hankintojen alan kansainvälisen yhteisön luottamuksen.
- Annetaan ja pannaan täytäntöön yleishyödyllisiä palveluja, toimituksia sekä julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuksia koskeva hankintalainsäädäntö, joka on linjassa EU:n tämän alan lainsäädännön kanssa.
- Huolehditaan siitä, että riippumattomalla kansallisella valituksia käsittelevällä toimistolla on riittävät hallinnolliset valmiudet tarjota tehokkaita oikaisukeinoja asiaa koskevan EU:n lainsäädännön mukaisesti.
- Kehitetään hankintapolitiikan täytäntöönpanon valvonnasta vastaavien elinten osaamista ja hallinnollisia valmiuksia.
- Mukautetaan oikaisukeinojärjestelmä riippumattomuutta, rehellisyyttä ja avoimuutta koskevaan EU:n säännöstöön, jotta valitukset voidaan käsitellä nopeasti ja asiantuntevasti.
- Kehitetään tarvittavia taitoja ja hallinnollisia valmiuksia julkisten hankintojen menettelyjen tehostamiseksi, mukaan lukien näkökohdat, jotka voivat edistää Moldovan tasavallan älykästä, kestävästä ja osallistavaa talouskasvua.

Keskipitkän aikavälin ensisijaiset tavoitteet

- Jatketaan Moldovan tasavallan julkisia hankintoja koskevan strategian täytäntöönpanoa.
- Toteutetaan kansallinen julkisten hankintojen uudistus mukauttamalla lainsäädäntö asteittain ja ajantasaisesti asiaa koskevaan EU:n oikeudelliseen kehykseen, ja varmistetaan sen asianmukainen soveltaminen ja täytäntöönpano.

- Määritellään julkisia hankintoja koskevat säännöt julkisten yritysten osalta EU:n normien ja parhaiden käytäntöjen mukaisesti.
- Jatketaan sähköisen hankintamenettelyn käyttöönottoa ja parannetaan siihen liittyvän tietoteknisen välineen toimintoja.
- Harkitaan keskitettyjen hankintayksiköiden perustamista ja varmistetaan, että kaikilla hankintasopimuksia tekevillä viranomaisilla/yksiköillä on asianmukainen henkilöstö ja tarvittavat resurssit tehtäviensä hoitamiseen.

Teollis- ja tekijänoikeudet

Osapuolet tekevät yhteistyötä yhdenmukaistaakseen Moldovan tasavallan lainsäädäntöä assosiaatiosopimuksen mukaisesti EU:n lainsäädäntöön ja kansainvälisiin normeihin teollis- ja tekijänoikeuksien alalla ja varmistavat kaikkien teollis- ja tekijänoikeuksien, maantieteelliset merkinnät mukaan luettuina, tehokkaan suojan assosiaatiosopimuksen määräysten mukaisesti. Yhteistyöllä pyritään muun muassa seuraaviin tavoitteisiin:

Lyhyen aikavälin ensisijaiset tavoitteet

- Toteutetaan toimia teollis- ja tekijänoikeuksien suojan alaa koskevan yleisen tietoisuuden lisäämiseksi ja käydään tuloksellista vuoropuhelua oikeudenhaltijoiden kanssa.
- Huolehditaan tämän alan lainsäädännön, maantieteellisten merkintöjen suoja mukaan luettuna, asianmukaisesta soveltamisesta ja täytäntöönpanosta EU:n normien mukaisesti, ja kehitetään teollis- ja tekijänoikeuksien noudattamisen ja valvonnan seurantavälineitä, joita sovelletaan assosiaatiosopimuksen mukaisesti.
- Tarjotaan asianmukaista koulutusta maantieteellisten merkintöjen suojelusta vastaavien viranomaisten virkamiehille ja oikeuslaitoksen jäsenille.

Keskipitkän aikavälin ensisijaiset tavoitteet

- Varmistetaan, että molempien osapuolten oikeudenhaltijoilla on teollis- ja tekijänoikeuksiensa riittävä ja tehokas suoja, ja että oikeuksien noudattaminen varmistetaan riittävin toimin.
- Vahvistetaan asiasta vastaavien valtiollisten elinten ja täytäntöönpanovirastojen, Moldovan tasavallan tullin mukaan lukien, lainvalvontavalmiuksia, ja raportoidaan hallinnollisten valmiuksien tilasta säännöllisesti.
- Varmistetaan, että on olemassa asianmukaiset oikeudelliset puitteet, jotta voidaan taata oikeudenhaltijoiden oikeussuojan toteutuminen sekä se, että käytettävissä on seuraamuksia ja että ne pannaan tehokkaasti täytäntöön.
- Vakiinnutetaan asiaan liittyvät institutionaaliset rakenteet sekä valtion teollis- ja tekijänoikeuksien viraston ja yhteisvalvontajärjestöjen asema. Lujitetaan yhteistyötä kolmansien maiden viranomaisten, yhteisvalvontajärjestöjen ja toimialajärjestöjen kanssa.
- Pannaan täytäntöön normit, jotka sisältyvät teollis- ja tekijänoikeuksien noudattamisen varmistamisesta annettuun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviin 2004/48/EY⁽¹⁾ ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseen (EU) N:o 608/2013⁽²⁾.
- Toteutetaan tehokkaita toimia väärentämisen ja laittoman kopioinnin torjumiseksi, ja huolehditaan oikeuksien noudattamisen varmistamisesta annetun lainsäädännön ja teollis- ja tekijänoikeuksien loukkaamisesta johtuvien seuraamusten tehokkaasta täytäntöönpanosta vuoteen 2020 ulottuvan kansallisen teollis- ja tekijänoikeusstrategian perusteella, sekä laaditaan säännöllisesti raportteja, jotka perustuvat konkreettisiin ja mitattaviin tavoitteisiin ja tietoihin.

Kilpailu

Osapuolet tekevät yhteistyötä pannakseen täytäntöön assosiaatiosopimuksen kilpailua koskevan luvun ja siihen liittyvät uudistukset. Yhteistyöllä pyritään muun muassa seuraaviin tavoitteisiin:

Keskipitkän aikavälin ensisijaiset tavoitteet

- Varmistetaan, että Moldovan tasavallan institutionaaliset puitteet ja hallinnolliset valmiudet takaavat kilpailulainsäädännön tehokkaan ja puolueettoman täytäntöönpanon, ja huolehditaan, että kaikilla talouden toimijoilla on tasapuoliset toimintaedellytykset.

⁽¹⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2004/48/EY, annettu 29 päivänä huhtikuuta 2004, teollis- ja tekijänoikeuksien noudattamisen varmistamisesta (EUVL L 157, 30.4.2004, s. 45)

⁽²⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 608/2013, annettu 12 päivänä kesäkuuta 2013, teollis- ja tekijänoikeuksien tullivalvonnasta ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1383/2003 kumoamisesta (EUVL L 181, 29.6.2013, s. 15).

- Tehostetaan vuoropuhelua lainvalvonnasta tällä alalla saaduista kokemuksista sekä muusta kilpailuun liittyvästä lainsäädännön kehityksestä muun muassa järjestämällä viranomaisille koulutusta sekä tarjoamalla tilapäistä asiantuntija-apua valtiontukisääntöjen yleisestä noudattamisesta.

Avoimuus

Osapuolet kiinnittävät erityistä huomiota toimintaan, jolla on seuraavat tavoitteet:

Lyhyen aikavälin ensisijaiset tavoitteet

- Laaditaan valtionhallinnon tiedotusstrategia ja määritellään keskeiset aiheet, joihin hallinnon viestinnässä keskitytään.
- Parannetaan valtionhallinnon viestintätoimiston strategisen suunnittelun valmiuksia.
- Keskustellaan avoimeen politiikan määrittelyyn liittyvistä parhaista käytännöistä ja kokemuksista ottamalla erityisesti kansalaisyhteiskunta mukaan eri alojen politiikkoja koskevaan vuoropuheluun.
- Vaihdetaan tietoja ja annetaan koulutusta muun muassa viestintämekanismeista ja sidosryhmien kuulemisesta.
- Järjestetään seminaareja ja muita laajalle yleisölle suunnattuja tapahtumia, joiden tarkoituksena on selittää assosiaatiosopimuksen täytäntöönpanoa ja lainsäädännön lähentämisprosessia.

Keskipitkän aikavälin ensisijaiset tavoitteet

- Noudatetaan kaupan liittyvän politiikan määrittelyn avoimuutta koskevia sitoumuksia, ja harkitaan, mitä mekanismeja voi olla tarpeen ottaa käyttöön.
- Parannetaan lailla taattua julkisen tiedon ilmaista ja helppoa saantia.

Kauppa ja kestävä kehitys

Osapuolet jatkavat vuoropuheluaan ja toimia, jotka liittyvät assosiaatiosopimuksen asiaa koskevan luvun soveltamisalaan kuuluviin asioihin. Tässä yhteydessä pyritään muun muassa seuraaviin tavoitteisiin:

Lyhyen ja keskipitkän aikavälin tavoitteet

- Vaihdetaan tietoja osapuolten alaa koskevien kotimaisten poliittisten kehysten tai kestäväan kehitykseen liittyvien kansainvälisten sitoumusten täytäntöönpanosta.
- Keskustellaan kyseisen luvun perusteella tehtyjen, sidosryhmien osallistumista ja kansalaisyhteiskunnan kanssa käytävää vuoropuhelua koskevien sitoumusten käytännön toteutuksesta.
- Varmistetaan, että työsuojelutarkastuksissa noudatetaan edelleen ILO:n normeja ja EU:n periaatteita.
- Jaetaan parhaita käytänteitä ja kokemuksia.

Osapuolet pitävät mielessä, että 2.2 jaksossa mainittuihin ammattiyhdistysoikeuksiin ja työelämän perusnormeihin liittyvät painopisteet sekä 2.6 jaksossa (*Työllisyys, sosiaalipolitiikka ja yhtäläiset mahdollisuudet*) yksilöidyt painopisteet ovat erittäin keskeisiä kauppaa ja kestävä kehitystä käsittelevän luvun täytäntöönpanon kannalta, joten niitä olisi tarkasteltava assosiaatiosopimuksen kyseisen osan valossa.

2.6 Talouskehitys ja markkinamahdollisuudet

Osapuolet tekevät yhteistyötä tukeakseen Moldovan tasavaltaa moitteettomasti toimivan markkinatalouden luomisessa ja sen politiikkojen lähentämisessä EU:n politiikkoihin vakaata makrotaloutta, tervettä julkistaloutta, vahvaa rahoitusjärjestelmää ja tasapainoista maksutasetta koskevien periaatteiden mukaisesti. Tällä yhteistyöllä pyritään edistämään erityisesti seuraavien tavoitteiden saavuttamista:

Lyhyen aikavälin ensisijaiset tavoitteet

- Toteutetaan Kansainvälisen valuuttarahaston kanssa sovittu uudistusohjelma.
- Aloitetaan EU:n kanssa sovitun makrotaloudellista rahoitusapua koskevan operaation toteutus, kunhan se on hyväksytty.

Keskipitkän aikavälin ensisijaiset tavoitteet

- Saatetaan päätökseen Kansainvälisen valuuttarahaston kanssa sovittu uudistusohjelma.
- Saatetaan päätökseen EU:n kanssa sovitun ja hyväksytyn makrotaloudellista rahoitusapua koskevan operaation toteutus.
- Seurataan makrotaloudellista kehitystä, keskustellaan keskeisistä politiikkaan liittyvistä haasteista ja vaihdetaan tietoja parhaista käytännöistä lujittamalla säännöllistä makrotaloudellista vuoropuhelua, jotta voidaan parantaa talouspolitiikan laatua.
- Jatketaan Moldovan tasavallan keskuspankin ja valtion rahoitusmarkkinakomitean riippumattomuuden, valvontavaltuuksien ja valmiuksien kehittämistä. Jaetaan EU:n kokemuksia raha- ja valuuttakurssipolitiikasta sekä rahoitus- ja pankkisektorin sääntely- ja valvontapolitiikoista, jotta voidaan edelleen kehittää Moldovan tasavallan valmiuksia näillä aloilla.
- Parannetaan julkisen talouden kestävyyttä ja hallintoa toteuttamalla finanssipoliittisia uudistuksia ja muun muassa parantamalla talousarvion parlamentaarisen valvonnan toteutusta.
- Jatketaan avoimien, kilpailukykyisten ja läpinäkyvien yksityistämissääntöjen ja -menettelyjen kehittämistä, ja pannaan ne täytäntöön EU:n parhaiden käytänteiden mukaisesti.

Yhtiöoikeus, kirjanpito ja tilintarkastus, yritysten hallinto- ja ohjausjärjestelmä

Osapuolet tekevät yhteistyötä valmistaakseen Moldovan tasavaltaa EU:n lainsäädännön ja assosiaatiosopimuksen asiaa koskevassa liitteessä mainittujen kansainvälisten sopimusten täytäntöönpanoon.

Lyhyen aikavälin ensisijaiset tavoitteet

- Lähennetään Moldovan tasavallan tilintarkastusta ja kirjanpitoa koskevaa lainsäädäntöä assosiaatiosopimuksen liitteessä II lueteltuihin EU:n ja kansainvälisiin välineisiin.
- Vaihdetaan osapuolten kesken sovitulla tavalla oikea-aikaista, hyödyllistä ja tarkkaa tietoa voimassa olevan lainsäädännön tilanteesta ja sen yhteneväisyydestä EU-lainsäädännön kanssa EU:n lainsäädännön täytäntöönpanemiseksi sovitun aikataulun mukaisesti.
- Määritellään alat, joilla olisi tarjottava koulutusta, valmiuksien kehittämistä ja asiantuntemusta.
- Yksinkertaistetaan erilaisten tarkastuselinten järjestelmää, jotta voidaan parantaa tehokkuutta ja vähentää korruption mahdollisuutta perimmäisenä tavoitteena parantaa liiketoimintaympäristöä ja tehostaa lainsäädännön ja normien täytäntöönpanoa.

Keskipitkän aikavälin ensisijaiset tavoitteet

- Kehitetään yhtiöoikeuden täytäntöönpanoon, kirjanpitoon ja tilintarkastukseen sekä yritysten hallinto- ja ohjausjärjestelmään liittyvien Moldovan tasavallan valtiollisten instituutioiden hallinnollisia valmiuksia.
- Aloitetaan keskustelut yritysten tosiasiallisten edunsaajien rekisterin perustamiseksi.

Työllisyys, sosiaalipolitiikka ja yhtäläiset mahdollisuudet

Osapuolet tekevät seuraaviin tavoitteisiin tähtäävää yhteistyötä:

Lyhyen aikavälin ensisijaiset tavoitteet

- Varmistetaan vuosien 2017–2020 työllisyysstrategian tehokkaan täytäntöönpanon edellytykset.
- Huolehditaan työsuojelutarkastusten tehokkaan toimivuuden perusedellytyksistä.
- Jatketaan työmarkkinaosapuolten vuoropuhelun edistämistä muun muassa kehittämällä työmarkkinaosapuolten valmiuksia.

Keskipitkän aikavälin ensisijaiset tavoitteet

- Jatketaan vuosien 2017–2020 työllisyysstrategian tehokasta täytäntöönpanoa.
- Pannaan täytäntöön EU:n lainsäädäntö assosiaatiosopimuksen liitteissä mainituilla työterveyden ja -turvallisuuden, työolainsäädännön ja työolosuhteiden aloilla, ja erityisesti
 - = vahvistetaan hallinnollisia ja lainvalvontavalmiuksia työterveyden ja -turvallisuuden sekä työolainsäädännön aloilla, erityisesti työsuojeluviranomaisen ja asianomaisten oikeuselinten osalta.
 - = kehitetään työmarkkinaosapuolten valmiuksia (esim. koulutus terveys- ja turvallisuusnormeja koskevasta EU:n lainsäädännöstä sekä työolainsäädännöstä).
- Kehitetään työllisyyteen strateginen lähestymistapa, jonka tavoitteena on uusien ja parempien työpaikkojen luominen ja kunnolliset työolosuhteet, taitojen ja työpaikkojen parempi yhteensovittaminen työmarkkinoilla, aktiivisten tukipalvelujen ja tehokkaiden työnvälityspalvelujen edistäminen ja osallistavien työmarkkinoiden edistäminen. Pannaan täytäntöön ILO:n ja Moldovan tasavallan keskenään sopimat ihmisarvoisen työn maakohtaiset ohjelmat.
- Vahvistetaan työllisyys- ja sosiaalipolitiikkojen kehittämisestä ja täytäntöönpanosta vastaavien viranomaisten, erityisesti työnvälitys- ja sosiaalipalvelujen, valmiuksia.

Kuluttajansuoja

Osapuolet tekevät yhteistyötä valmistellakseen EU:n lainsäädännön ja assosiaatiosopimuksen asiaa koskevassa liitteessä mainittujen kansainvälisten sopimusten täytäntöönpanoa tavoitteinaan erityisesti seuraavat:

Lyhyen aikavälin ensisijaiset tavoitteet

- Tarkistetaan kaikkea Moldovan tasavallassa tähän mennessä annettua kuluttajansuojasäännöstä hiljattain annetun (assosiaatiosopimuksen liitteessä IV luetellun) EU:n tämän alan säännösten mukaisesti.
- Pannaan täytäntöön Moldovan tasavallan kuluttajansuojaviraston monivuotinen institutionaalinen kehityssuunnitelma.
- Pannaan täytäntöön Moldovan tasavallan elintarviketurvallisuusviraston monivuotinen institutionaalinen kehityssuunnitelma.

Keskipitkän aikavälin ensisijaiset tavoitteet

- Perustetaan ja otetaan käyttöön järjestelmä, joka mahdollistaa tehokkaan viestinnän kansallisten sidosryhmien välillä vaarallisista muista kuluttajatuotteista kuin elintarvikkeista ja tällaisten tuotteiden markkinoilta poistamisesta.
- Perustetaan ja otetaan käyttöön EU:n mallin mukaiseen elintarvikkeita ja rehuja koskevaan nopeaan hälytysjärjestelmään perustuva järjestelmä tietojen vaihtamiseksi vaarallisista elintarvikkeista.
- Yhdistetään elintarviketurvallisuuden eri tarkastusvaiheet (rajatarkastus, kasvien terveyden valvonta, eläinten terveyteen liittyvät palvelut sekä viljelykasvien ja maaperän testauksesta ja sertifiointista vastaava kansallinen keskus) samaan integroituun ja yhteisesti hallittuun MIS-järjestelmään.
- Kehitetään edelleen elintarvikkeiden ja muiden tuotteiden riskiin perustuvia hallinnollisia valvontamenettelyjä ja sovelletaan niitä.
- Arvioidaan säännöllisin väliajoin Moldovan tasavallan kuluttajansuojaviraston monivuotista institutionaalista kehityssuunnitelmaa, ja tarkistetaan sitä tarvittaessa.
- Arvioidaan säännöllisin väliajoin Moldovan tasavallan kuluttajansuojaviraston monivuotista institutionaalista kehityssuunnitelmaa, ja tarkistetaan sitä tarvittaessa.
- Jatketaan Moldovan tasavallan terveys- ja kasvinsuojelutoimien oikeudellisten ja normatiivisten puitteiden yhdenmukaistamista EU:n säännösten kanssa.
- Vahvistetaan kuluttajansuojan täytäntöönpanoon liittyviä hallinnollisia valmiuksia Moldovan tasavallassa etenkin antamalla valtion virkamiehille ja muille kuluttajien etua edustaville tahoille koulutusta, jonka aiheena on EU:n lainsäädännön ottaminen osaksi kansallista lainsäädäntöä sekä tätä seuraava täytäntöönpano ja soveltaminen.

Tilastointi

Osapuolet tekevät yhteistyötä lähentääkseen Moldovan tasavallan lainsäädäntöä EU:n lainsäädäntöön tilastojen alalla. Yhteistyöllä pyritään muun muassa seuraaviin tavoitteisiin:

Lyhyen aikavälin ensisijaiset tavoitteet

- Hyväksytään virallisia tilastoja koskeva laki, jonka laadinnassa on käytetty perustana Euroopan tilastoista Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 223/2009 ⁽¹⁾ sekä Itä-Euroopan, Kaukasian ja Keski-Aasian maiden virallisia tilastoja koskevia yleisiä normeja.
- Hyväksytään NUTS-luokitus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1059/2003 ⁽²⁾ mukaisesti lisämuutoksien ja -mukautuksien.
- Julkaistaan vuoden 2014 väestö- ja asuntolaskennan lopulliset tulokset ja parannetaan väestötilastoja laajentamalla hallinnollisten tietolähteiden käyttöä.
- Laaditaan aluetilinpidoon arviot vuoden 2008 kansantalouden tilinpitojärjestelmää (SNA) ja EKT 1995 -järjestelmää noudattaen.
- Varmistetaan Moldovan tasavallan kansallisen tilastokeskuksen ammatillinen ja institutionaalinen riippumattomuus tulevassa julkishallinnon uudistuksessa säilyttämällä sen nykyinen asema ja paikka julkishallinnossa.

Keskipitkän aikavälin ensisijaiset tavoitteet

- Lasketaan yhdenmukaistettu kuluttajahintaindeksi EU:n standardien mukaisesti.
- Noudatetaan SNA 2008/EKT 2010 -menetelmää, ja lasketaan tärkeimpien kansantalouden indikaattoreiden aikasarjat uudelleen hyväksytyn menetelmän mukaisesti.
- Noudatetaan laadukasta, eurooppalaisten standardien mukaista virallisten tilastojen hallinnointijärjestelmää.

Verotus

Osapuolet vahvistavat yhteistyötään, jonka tavoitteena on kehittää Moldovan tasavallan verojärjestelmää ja -hallintoa EU:n ja kansainvälisten normien mukaisesti. Tarkoituksena on muun muassa valmistautua lähentämään Moldovan tasavallan lainsäädäntöä asteittain EU:n lainsäädäntöön ja assosiaatiosopimuksen liitteessä mainittuihin kansainvälisiin sopimuksiin. Erityisesti pyritään seuraaviin tavoitteisiin:

Lyhyen aikavälin ensisijaiset tavoitteet

- Yhdenmukaistetaan Moldovan tasavallan arvonlisä- ja valmisteverolainsäädäntö asiaankuuluvien EU:n direktiivien kanssa assosiaatiosopimuksen liitteen VI määräysten mukaisesti.
- Kehitetään edelleen yhteistyötä OECD:n ja EU:n jäsenvaltioiden veroviranomaisten kanssa vaihtamalla tietoja uusista kokemuksista ja suuntauksista verotuksen alalla.

Keskipitkän aikavälin ensisijaiset tavoitteet

- Parannetaan ja yksinkertaistetaan verolainsäädäntöä.
- Toteutetaan toimenpiteitä, joilla pyritään varmistamaan välittömien verojen tehokas ja tasapuolinen määrääminen ja kantaminen.

⁽¹⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 223/2009, annettu 11 päivänä maaliskuuta 2009, Euroopan tilastoista sekä salassapidettävien tilastotietojen luovuttamisesta Euroopan yhteisöjen tilastotoimistolle annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY, Euratom) N:o 1101/2008, yhteisön tilastoista annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 322/97 ja Euroopan yhteisöjen tilasto-ohjelmakomitean perustamisesta tehdyn neuvoston päätöksen 89/382/ETY, Euratom kumoamisesta (EUVL L 87, 31.3.2009, s. 164).

⁽²⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 1059/2003, annettu 26 päivänä toukokuuta 2003, yhteisestä tilastollisten alueyksiköiden nimikkeistöstä (NUTS) (EUVL L 154, 21.6.2003, s. 1).

- Lähennetään arvonlisäveroa ja valmisteveroa koskevista vapautuksista annettua Moldovan tasavallan lainsäädäntöä EU:n lainsäädäntöön assosiaatiosopimuksen liitteen VI mukaisesti;
- Parannetaan kansainvälistä veroyhteistyötä veroalan hyvän hallinnon tehostamiseksi esimerkiksi panemalla täytäntöön avoimuuden, tietojenvaihdon ja oikeudenmukaisen verokilpailun periaatteet.
- Parannetaan verohallinnon valmiuksia vahvistamalla muutosjohtamista, toteutetaan institutionaalinen ja operatiivinen uudistus, edistetään EU:hun yhdentymisprosessia ja nykyaikaistetaan tietotekniikkaa.
- Parannetaan verohallinnon valmiuksia, jotta voidaan välttää maksurästien kertyminen, varmistaa tehokas veronkanto ja lujittaa veropetosten ja veronkierron torjuntaa.
- Toteutetaan toimia petosten sekä valmisteveron alaisten tuotteiden salakuljetuksen torjuntapolitiikkojen yhdenmukaistamiseksi.

Rahoituspalvelut

Osapuolet tekevät yhteistyötä valmistaakseen Moldovan tasavaltaa sen rahoitusalan sääntely- ja valvontakehyksen nykyaikaistamiseen, jotta se mukautuisi rahoituspalvelujen alalla kansainvälisesti sovittuihin sääntelystandardeihin käyttämällä vertailukohtana EU:n lainsäädäntöä ja assosiaatiosopimuksen asiaa koskevissa liitteissä tarkoitettuja kansainvälisiä sopimuksia, mukaan lukien assosiaatiosopimuksen IV osasto (Taloudellinen ja muu alakohtainen yhteistyö), laatiessaan Moldovan tasavallalle sopivia sääntöjä. Tämän alan yhteistyö kattaa seuraavat toimet ja edistää seuraavien tavoitteiden saavuttamista:

Lyhyen aikavälin ensisijaiset tavoitteet

- Toteutetaan toimia osakkaiden tiedonsaantimahdollisuuksien ja vakuutusmarkkinoiden rahoitusvakauden turvaamiseksi.
- Huolehditaan siitä, että kaikki Moldovan tasavallan pankkijärjestelmään vuonna 2014 kohdistuneet petokset tutkitaan perusteellisella, avoimella ja puolueettomalla tavalla vilpillisesti siirrettyjen varojen saamiseksi takaisin ja rikollisten saattamiseksi oikeudelliseen vastuuseen.
- Parannetaan edelleen oikeudellista kehystä ottamalla käyttöön tarvittavat välineet ja toimenpiteet (kuten lisätään osakkaiden vastuuta, määrätään kovempia seuraamuksia) niiden tekijöiden korjaamiseksi, jotka johtivat pankkialan petoksiin vuonna 2014, ja samankaltaisten petollisten toimien ehkäisemiseksi kaikilla tasoilla.
- Kehitetään asteittain ja otetaan käyttöön talletussuojaa koskeva kehys kansainvälisesti hyväksyttyjen standardien mukaisesti.
- Hyväksytään valtion rahoitusmarkkinakomitean luonnostelema laki, joka koskee muita luottolaitoksia kuin pankkeja.
- Luodaan suhteet EU:n finanssivalvojiin ja vaihdetaan tietoja näiden kanssa. EU antaa Moldovan tasavallan viranomaisille tarvittavaa tukea sopimusten tekemiseen tietojen vaihdosta ja yhteistyöstä rahoituspalvelujen alalla EU:n sääntely- ja valvontaviranomaisten kanssa (esim. Euroopan keskuspankki ja EU:n jäsenvaltioiden viranomaiset).
- Vaihdataan oikea-aikaista, hyödyllistä ja tarkkaa tietoa Moldovan tasavallan voimassa olevan lainsäädännön tilanteesta.
- Määritellään alat, joilla olisi tarjottava koulutusta, valmiuksien kehittämistä ja asiantuntemusta.

Keskipitkän aikavälin ensisijaiset tavoitteet

- Luodaan uusi sääntely- ja valvontakehys kansainvälisesti sovittujen standardien mukaisesti, mukaan lukien uusi lähestymistapa ja uudet välineet valvontaan.
- Laaditaan kokonaisvaltainen kehys, jolla parannetaan yritysten hallinnointi- ja ohjausjärjestelmää ja riskinhallintaa pankki- ja rahoitusosalalla.
- Luodaan kehys makrovakauserävalvonnalle.

- Kehitetään valmiuksia panna täytäntöön uutta rahoitusalan lainsäädäntöä.
- Parannetaan valvontaviranomaisten hallinnollisia valmiuksia kansainvälisesti sovittujen standardien mukaisesti.
- Kehitetään kansallista lainsäädäntöä, joka koskee rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen ehkäisyä ja torjuntaa, erityisesti panemalla täytäntöön näitä aloja koskeva EU:n lainsäädäntö, vahvistamalla yhteistyötä rahanpesunvastaisen toimintaryhmän (FATF), Euroopan neuvoston ja erityisesti sen rahanpesun vastaisia toimenpiteitä ja terrorismin rahoitusta arvioivan asiantuntijakomitean (Moneyval-komitean) sekä EU:n jäsenvaltioiden muiden asiaa käsittelevien viranomaisten kanssa ja allekirjoittamalla yhteisymmärryspöytäkirjoja rahanpesun selvittelystä vastaavien Moldovan tasavallan ja EU:n jäsenvaltioiden viranomaisten välillä.
- Kehitetään yhteistyötä rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjuntaa koskevan kansallisen lainsäädännön täytäntöönpanon valvonnasta vastaavien valtion viranomaisten ja organisaatioiden välillä.

Teollisuus- ja yrityspolitiikka

Osapuolet tekevät yhteistyötä parantaakseen Moldovan tasavallan liiketoiminta- ja sääntely-ympäristöä edistääkseen kaikkentyyppisten yritysten investointeja ja liiketoimintaa, kiinnittäen erityistä huomiota pieniin ja keskisuiuriin yrityksiin (pk-yritykset), myös mikroyrityksiin. Yhteistyöllä pyritään muun muassa seuraaviin tavoitteisiin:

Lyhyen aikavälin ensisijaiset tavoitteet

- Pannaan täytäntöön pk-yritysten kehitysstrategia vuosiksi 2012–2020 ja siihen liittyvä toimintasuunnitelma uuden pk-yrityksiä koskevan lainsäädännön, Moldovan tasavallan tarkistetun kilpailukyky-suunnitelman sekä investointien houkuttelemista ja vienninedistämistä koskevan kansallisen strategian (2016–2020) ja siihen liittyvän toimintasuunnitelman mukaisesti.
- Kehitetään teollisuuspolitiikka, jossa keskitytään infrastruktuurin kehittämiseen ja innovointiin.
- Pannaan tehokkaasti täytäntöön yritysten kilpailukykyä ja pk-yrityksiä koskeva ohjelma (COSME), johon kuuluu muun muassa sellaisia aloitteita kuin Yritys-Eurooppa-verkosto, Erasmus nuorille yrittäjille ja klusteriyhteistyö-hankkeita, kehittämällä Moldovan tasavallan institutionaalisten ja yksityisen sektorin sidosryhmien valmiuksia.
- Toteutetaan aloitteita, joilla tehostetaan innovointikapasiteettia uuden itäisen kumppanuuden aloitteen EU4Innovation mukaisesti edistäen poliittisten toimenpiteiden ja kannustimien kehittämistä innovatiivisten yritysten tukemiseksi.

Keskipitkän aikavälin ensisijaiset tavoitteet

- Pannaan täytäntöön SBA-arvioinnin (Small Business Act) maakohtainen etenemissuunnitelma ja suositukset.
- Yhdistetään pk-yritysten kehittäminen pitkälle menevän ja laaja-alaisen vapaakauppa-alueen tarjoamiin mahdollisuuksiin hyödyntämällä yritysten (tuki)verkostoja (kuten Yritys-Eurooppa-verkosto) ja klustereita, ja saatetaan valmiiksi tähän liittyvä klusteripolitiikka.
- Vahvistetaan liike-elämän ja pk-yritysten yhdistysten (myös alakohtaisten yhdistysten) asemaa julkisen ja yksityisen sektorin vuoropuhelun parantamiseksi.
- Toteutetaan käsitteelliset, lainsäädännölliset ja operatiiviset puitteet, joilla edistetään teollisuustuotannon kehittämistä luomalla Moldovan tasavaltaan nykyaikaistamisen ja innovaatioiden kautta työpaikkoja, myös klusterien avulla, kun se on taloudellisesti tarkoituksenmukaista. Kehitetään ja pannaan täytäntöön tähän liittyen uutta teollisuuspolitiikkaa.

Kaivostoiminta ja raaka-aineet

Osapuolet vaihtavat tietoja kaivostoiminnasta ja raaka-aineista ymmärtääkseen paremmin toistensa strategisia linjauksia ja politiikkoja. Keskusteluja käydään tämän alan alakomiteassa.

Matkailu

Osapuolet tekevät seuraaviin tavoitteisiin tähtäävää yhteistyötä:

Keskipitkän aikavälin ensisijaiset tavoitteet

- Luodaan yhteyksiä, joilla lujitetaan kilpailukykyisen ja kestävä matkailuteollisuuden kehittämistä ja hahmotellaan Moldovan tasavallan ja EU:n toimijoiden yhteistyön syventämistä matkailun alalla.
- Jatketaan parhaiden käytänteiden vaihtamista ja tietämyksen jakamista sekä koulutusta matkailun alalla.

Maatalous ja maaseudun kehittäminen

Tehdäkseen yhteistyötä politiikan ja lainsäädännön lähentämisessä EU:n yhteiseen maatalouspolitiikkaan ja etenkin noudattaakseen assosiaatiosopimuksen liitteissä vahvistettuja tiettyjen alojen aikataulusitoumuksia, osapuolet tekevät seuraaviin tavoitteisiin tähtäävää yhteistyötä:

Lyhyen aikavälin ensisijaiset tavoitteet

- Pannaan täytäntöön yleinen laki periaatteista maatalouden ja maaseudun kehittämisen tukemiseksi. Tällä parannetaan alan politiikan täytäntöönpanoa.
- Parannetaan maatalous- ja elintarviketeollisuusministeriön valmiuksia maatalouden tilastoinnin ja taloudellisen analysoinnin aloilla.

Keskipitkän aikavälin ensisijaiset tavoitteet

- Kehitetään ja pannaan täytäntöön maataloutta ja maaseudun kehittämistä koskeva politiikka ja siihen liittyvät oikeudelliset ja institutionaaliset puitteet (mukaan lukien elintarvikkeiden turvallisuusvaatimukset, laatu politiikka, luonnonmukainen viljely ja markkinoille saattamista koskevat normit).
- Laaditaan tietyille maatalouden osa-alueille alakohtaiset ohjelmat, tehdään niitä tunnetuiksi ja toteutetaan niitä.
- Parannetaan maataloustuotannon kilpailukykyä, ja monipuolistetaan maaseudun taloutta.
- Muodostetaan ajan tasalla oleva ja avoin maarekisteri maankäytön seurannan perustaksi, maareformin edistämiseksi ja maatilojen pysyvyyden parantamiseksi, jotta voidaan parantaa maatalouselintarvikealan rakenteellista tilannetta ja maatalouden ja maaseudun kehittämispolitiikkojen täytäntöönpanoa.
- Parannetaan maavarojen käytön kestävyyttä maatalouselintarvikealalla.
- Parannetaan vesivarojen käytön kestävyyttä maatalouselintarvikealalla käyttämällä uusia teknologioita.
- Kehitetään keskus- ja paikallisviranomaisten valmiuksia maaseudun kehittämispolitiikkojen alalla.
- Vahvistetaan maksajaviraston valmiuksia varmistaa maksetun valtiontuen avoimuus, tuloksellisuus ja ennakoitavuus.
- Vähennetään maatalousalan haavoittuvuutta ilmatoriskien varalta.

Tietoyhteiskunta, digitaalitalous ja -yhteiskunta

Osapuolet tekevät yhteistyötä sopeuttaakseen Moldovan digitaaliset ympäristöt EU:n digitaalisiin sisämarkkinoihin. Tämä luo Moldovan tasavaltaan työpaikkoja, kasvua ja innovaatioita ja hyödyttää etenkin nuoria, joille tarjoutuu mahdollisuuksia koulutukseen ja työllistymiseen joko kotipaikkakunnalla tai etäopiskeluna tai -työnä sekä oman yrityksen perustamiseen pienellä alkupääomalla. Osapuolet tekevät etenkin yhteistyötä tukeakseen Moldovan tasavaltaa assosiaatiosopimuksen asiaa koskevissa liitteissä mainitun EU:n säännösten täytäntöönpanossa tavoitteina seuraavat:

Lyhyen aikavälin ensisijaiset tavoitteet

- Lujitetaan sähköisestä viestinnästä vastaavan kansallisen sääntelyviranomaisen riippumattomuutta ja hallinnollisia valmiuksia, jotta voidaan varmistaa, että se pystyy toteuttamaan tarvittavat sääntelytoimenpiteet ja panemaan täytäntöön omat päätöksensä ja kaikki sovellettavat säännökset ja määräykset sekä edistämään tasapuolista kilpailua markkinoilla.
- Edistetään yleiseurooppalaisen hätänumeron 112 käyttöönottoa Moldovan tasavallassa.

Keskipitkän aikavälin ensisijaiset tavoitteet

- Vahvistetaan digitaaliajaa vaihtamalla tietoja ja kokemuksia digitaalisten sisämarkkinoiden toteuttamisesta. Edistetään Moldovan tasavallassa EU:n lainsäädännön, parhaiden käytäntöjen ja normien omaksumista muun muassa seuraavissa asioissa: sähköinen kaupankäynti, tietosuoja verkon kestävyuden kannalta, kansallisen kyberturvallisuusstrategian määrittely, kansallisten CERT-ryhmien valmiuksien kehittäminen ja kansallisen mallin määrittely laajakais-taverkkojen toteuttamiseksi maaseudulla.
- Parannetaan kyberturvallisuutta ja henkilötietojen suojaa sähköisessä viestinnässä, jotta voidaan varmistaa sähköisten julkisten palvelujen saatavuus ja luotettavuus ja lisätä kansalaisten luottamusta näihin palveluihin.

Kansanterveys

Osapuolet tekevät seuraaviin tavoitteisiin tähtäävää yhteistyötä:

Lyhyen aikavälin ensisijaiset tavoitteet

- Helpotetaan Moldovan tasavallan aktiivista osallistumista EU:n terveysalan ohjelmaan 2014–2020.

Keskipitkän aikavälin ensisijaiset tavoitteet

- Edistetään terveydenhuoltoalan uudistuksia ja tuetaan Moldovan tasavallan valmisteluja assosiaatiosopimuksen liitteissä mainitun EU:n terveyslainsäädännön – erityisesti lainsäädäntö tupakoinnin torjunnan, ihmisestä peräisin olevien aineiden (veri, kudokset, elimet, solut) laadun ja turvallisuuden sekä terveysuhkien aloilla – täytäntöönpanemiseksi ottaen myös huomioon Moldovan tasavallan kansainväliset velvoitteet, jotka perustuvat tupakoinnin torjuntaa koskevaan puitesopimukseen ja kansainväliseen terveyssäännöstöön.
- Parannetaan tartuntatauteihin liittyvää valmistautumista ja koulutusta sekä niiden epidemiologista seuranta ja valvontaa muun muassa seuraavasti: Parannetaan tartuntatauteihin liittyvää valmistautumista ja koulutusta sekä niiden epidemiologista seuranta ja valvontaa muun muassa 1) Moldovan tasavallan osallistumisella kentällä toimivien epidemiologien Välimeren koulutusohjelmaan (MediPIET), 2) yhteistyöllä Euroopan tautien ehkäisy- ja -valvontakeskuksen kanssa, 3) huolehtimalla kansallisten HIV:n, tuberkuloosin ja hepatiitin ehkäisy- ja valvontaohjelmien omistajuudesta ja kestävydestä sekä 4) tehostamalla rokotosohjelmia.
- Liitytään lisäpöytäkirjaan tupakkatuotteiden laittoman kaupan estämiseksi, ja pannaan se täytäntöön.
- Tehostetaan kansallisia monialaisia toimia mikrobilääkeresistenssin torjumiseksi muun muassa parantamalla valvontaa, mikrobilääkkeiden järkevää käyttöä ja infektioiden hallintaa terveydenhuollossa.

*Kaupunkisuunnittelu ja rakentaminen*Keskipitkän aikavälin ensisijaiset tavoitteet

- Pannaan täytäntöön vuosien 2017–2020 kaupunkisuunnittelua ja rakentamista koskeva säännöstö laatimalla ja antamalla sekundäärilainsäädäntöä (lakiluonnoksia ja hallituksen päätöksiä) Moldova 2020 -strategian mukaisesti.
- Toteutetaan toimia, joilla varmistetaan kansallisen, alueellisen ja piiritason aluesuunnittelujärjestelmät sekä kunnalliset yleiskaavat ja kunnalliset kehityssuunnitelmat, jotta voidaan edistää yhdenmukaista aluekehityspolitiikkaa.

Aluekehitys

Osapuolet tekevät yhteistyötä aluekehityspolitiikan alalla ja EU:n ja Moldovan tasavallan aluepolitiikkaa koskevan vuoropuhelun yhteydessä edistääkseen seuraavia Moldovan tasavallan pyrkimyksiä:

Lyhyen aikavälin ensisijaiset tavoitteet

- Vahvistetaan entisestään Moldovan tasavallan osallistumista EU:n Tonava-strategiaan, jotta se hyötyisi kokemusten ja parhaiden käytänteiden vaihdosta strategiaan osallistuvien EU:n jäsenvaltioiden alueiden kanssa.
- Parannetaan institutionaalisia järjestelyjä ja luodaan riittävää kapasiteettia kansallisella, alueellisella ja paikallisella tasolla, jotta voidaan osallistua kaikkiin rajatylittäviin yhteistyöohjelmiin.

- Aloitetaan osallistuminen ENI:n rajatylittävän yhteistyön ohjelmiin 2014–2020 (Romanian ja Moldovan tasavallan yhteinen toimintaohjelma ja Mustanmeren yhteinen toimintaohjelma) sekä Tonavan alueen valtioiden väliseen ohjelmaan. Jatketaan itäisen kumppanuuden puitteissa Moldovan tasavallan ja Ukrainan alueellisen yhteistyön ohjelman täytäntöönpanoa.

Keskipitkän aikavälin ensisijaiset tavoitteet

- Pannaan täytäntöön Moldovan tasavallan aluekehitysstrategia vuosiksi 2016–2020 Moldova 2020 -strategian mukaisesti koko maassa tasapuolisemman kasvun tukemiseksi.
- Osana Moldovan tasavallan aluekehitysstrategiaan kirjattua tavoitetta alueiden kestävän talouskasvun turvaamisesta edistetään erityisesti alueiden taloudellista erikoistumista ja innovointia, yrittäjyyttä ja kaupunkialueiden kilpailukyisen talouden kehitysmahdollisuuksia. Lisäksi edistetään älykkään erikoistumisen mallia laadittaessa tutkimus- ja innovointistrategioita.
- Vahvistetaan kansallisten, alueellisten ja paikallisten elinten institutionaalisia ja operatiivisia valmiuksia aluekehityksen alalla esimerkiksi kehittämällä tehokas monitasoisen hallinnon järjestelmä ja selkeä vastuunjako.
- Lisätään alueellisten ja paikallisten sidosryhmien osallistumista ja lujitetaan kaikkien aluekehitykseen osallistuvien tahojen keskinäistä kumppanuutta.
- Vahvistetaan Moldovan tasavallan osallistumista EU:n Tonava-strategiaan, jotta se hyötyisi kokemusten ja parhaiden käytänteiden vaihdosta strategiaan osallistuvien EU:n jäsenvaltioiden alueiden kanssa monenlaisissa asioissa, mukaan lukien assosiaatiosopimuksen soveltamisalaan kuuluvat aiheet.

Kalastus- ja meripolitiikka

Osapuolet tekevät seuraaviin tavoitteisiin tähtäävää yhteistyötä:

Lyhyen aikavälin ensisijaiset tavoitteet

- Edistetään yhdenmukaista lähestymistapaa meriasioihin nimeämällä kansallinen yhteispiste ja osallistumalla Mustanmeren merialtaan laajuisiin EU:n aloitteisiin, jotta voitaisiin määrittää yhteisen edun mukaiset alat Mustanmeren yhteistyötä ja hankkeiden suunnittelua varten.

Keskipitkän aikavälin ensisijaiset tavoitteet

- Tehostetaan yhteistyötä ja toimia kestävän kalastuksen kehittämiseksi Mustallamerellä sekä kahden- että monenvälisissä puitteissa kaikkien rannikkovaltioiden vuonna 2016 hyväksymän Bukarestin julistuksen mukaisesti ja lähtökohtana ekosysteemiperusteinen lähestymistapa kalastuksenhoitoon.
- Lisätään hallinnollista, tieteellistä ja teknistä yhteistyötä kalastuksen, kalastustuotteiden kaupan ja näiden tuotteiden jäljitettävyyden seurannan ja valvonnan tehostamiseksi, jotta voidaan tehokkaasti torjua laitonta, ilmoittamatonta ja sääntelemätöntä kalastusta.

2.7 Yhteydet, energiatehokkuus, ilmastotoimet, ympäristö ja pelastuspalvelu

Energia

Osapuolet tekevät yhteistyötä energiaturvallisuuden parantamiseksi monipuolistamalla energialähteitä, parantamalla energiatehokkuutta ja lisäämällä uusiutuvan energian käyttöä. Yhteisenä tavoitteena pysyy kilpailukykyisten ja avointen energiainfrastruktuurien muodostaminen Moldovan tasavaltaan ja niiden täysimääräinen yhdistäminen EU:n energiainfrastruktuuriin.

Lyhyen aikavälin ensisijaiset tavoitteet

- Vahvistetaan ANREN riippumattomuutta muun muassa epäpoliittisella johtajien nimitys- ja erottamismenettelyllä sekä antamalla sille oikeus itsenäiseen talousarvion laadintaan. Moldovan tasavalta hyväksyy tätä varten uuden energialain avoimella ja osallistavalla tavalla ja panee täytäntöön kaikki suositukset, jotka energiayhteisön sihteeristö esitti ANREN tarkastelun yhteydessä.

- Jatketaan toimia Moldovan tasavallan energiamarkkinoiden yhdentämiseksi EU:n energiamarkkinoiden kanssa.
- Pannaan täytäntöön uusi (ns. kolmannen energiapaketin) sähkölaki toteuttamalla lain edellyttämät toimet ja antamalla tarvittavaa sekundäärilainsäädäntöä.
- Pannaan kokonaisuudessaan täytäntöön Moldovan tasavallan sitoumukset ja sopimukset, myös ne, jotka on asetettu IMF:n rahoitusohjelmien tavoitteiksi, kuten aiempien tariffipoikkeamien täysimääräinen takaisinperiminen energiayhteisön sihteeristön suositusten mukaisesti.
- Pannaan täytäntöön uusi (ns. kolmannen energiapaketin) maakaasulaki.
- Jatketaan IMF:n suositusten mukaisesti työtä kertyneiden velkojen poistamiseksi energia-alalla.
- Toteutetaan toimia maakaasumarkkinoiden avaamiseksi lisää.
- Saatetaan päätökseen Moldovatransgasin oikeudellinen eriyttäminen ja valmistaudutaan sen eriyttämiseen kaikilta osin ottaen huomioon energiayhteisön ministerineuvoston päätös kaasualan toimintojen eriyttämisen ajoituksesta.
- Toteutetaan etenemissuunnitelma Moldovan tasavallan ja Romanian välisten kaasu- ja sähköverkkojen välisten yhteyksien parantamiseksi. Tasapuoliset toimintaedellytykset eli markkinoillepääsyä, markkinainfrastruktuuria ja markkinoiden avaamista koskevat toisiaan vastaavat perussäännöt sekä yhteensopivat ympäristö- ja turvallisuusnormit helpottavat tulevaisuudessa laajaa sähkön ja kaasun kauppaa EU:n ja Moldovan tasavallan välillä.
- Saatetaan päätökseen Termoelectrican uudelleenjärjestely.
- Parannetaan sähköntoimituksen tarjouskilpailujen ja sopimusten avoimuutta ja pyritään takaamaan se.
- Kehitetään uusiutuvista energialähteistä tuotetun energian käytön edistämistä koskevan lain pohjalta tukijärjestelmiä, hallinnollisia sääntöjä ja muita toimenpiteitä, joita tarvitaan uusiutuvan energian käytön lisäämiseksi.
- Laaditaan ja pannaan täytäntöön strategisia öljyvarantoja koskeva toimintasuunnitelma energiayhteisön velvoittamalla tavalla.
- Saatetaan ajan tasalle rakennusten energiatehokkuutta koskeva laki, ja perustetaan asianmukaiset avoimet tukimekanismit julkisten rakennusten ja kotitalouksien energiatehokkuutta parantaville toimille.
- Määritetään ja toteutetaan toimia, joilla voidaan lisätä kilpailua sähkö- ja kaasumarkkinoilla ja monipuolistaa energialähteitä samalla kun varmistetaan toimijoiden välinen syrjimättömyys.
- Toteutetaan toimet toimitusvarmuusasetuksen noudattamiseksi.

Keskipitkän aikavälin ensisijaiset tavoitteet

- Toteutetaan lisätoimia sähkö-, kaasu- ja lämpöverkoston siirto- ja jakeluhäviöiden vähentämiseksi.
- Hyväksytään ja pannaan täytäntöön toimintasuunnitelma uusiutuvien energialähteiden osuuden nostamiseksi energian kokonaiskulutuksesta 17 prosenttiin vuoteen 2020 mennessä.
- Hyväksytään direktiivin 2012/27/EU mukainen energiatehokkuuslaki, ja laajennetaan energian ja muiden voimavarojen kulutuksen merkitseminen uusiin tuotteisiin.
- Kehitetään edelleen kilpailua sähkö- ja kaasumarkkinoilla, jotta voidaan saavuttaa tarvittava likviditeettiaste, joka mahdollistaa järjestäytyneiden ja kilpailulle avoimien markkinoiden kehittymisen.
- Määritellään määräajoin tehtävien markkinaolosuhteiden arviointien perusteella ne toimet, joita on toteutettava siirtymiseksi asteittain markkinapohjaisiin (kilpailulle avoimiin) hinnoittelumekanismeihin.
- Parannetaan tariffien asettamismenetelmiä, jotta varmistetaan avoimuus ja kustannusten kattaminen IMF:n ja energiayhteisön suositusten mukaisesti;
- Toteutetaan Moldovagasin ja Moldovatransgasin eriyttäminen kaikilta osin, ja hyväksytään maakaasualan uudet otto- ja syöttötariffit.

- Määritellään ja toteutetaan toimet heikossa asemassa olevien kuluttajien suojelemiseksi ja sosiaalisen tuen parantamiseksi.
- Saatetaan valmiiksi energiaverkkojen liitännät Romanian (ja/tai Ukrainan) kanssa, ja toteutetaan toimia alueellisten markkinoiden yhdentämiseksi. Tasapuoliset toimintaedellytykset eli markkinoillepääsyä, markkinainfrastruktuuria ja markkinoiden avaamista koskevat toisiaan vastaavat perussäännöt sekä yhteensopivat ympäristö- ja turvallisuusnormit helpottavat tulevaisuudessa merkittävästi sähkön ja kaasun kauppaa EU:n ja Moldovan tasavallan välillä.
- Pannaan alulle sähköinen ympäristön säteilytietojen vaihto helpottamalla Moldovan tasavallan liittymistä Euroopan unionin säteilytietojen vaihtojärjestelmään (EURDEP).
- Saatetaan vuoteen 2030 ulottuva energiastrategia ajan tasalle, jotta se vastaa uutta oikeudellista lähentymistä ja liittäntöjen alan tuloksia.

Liikenne

Osapuolet tekevät yhteistyötä varmistaakseen assosiaatiosopimuksen liitteissä mainitun EU:n lainsäädännön täytäntöönpanon jatkamisen ja tukeakseen Moldovan tasavaltaa. Yhteistyöllä pyritään muun muassa seuraaviin tavoitteisiin:

Lyhyen aikavälin ensisijaiset tavoitteet

- Pannaan täytäntöön rautatieliikennealan uudistamis- ja rakenneuudistusohjelma.
- Tehostetaan toimia EU:n ilmailulainsäädännön täytäntöönpanemiseksi, jotta on mahdollista saada täysi hyöty EU:n ja Moldovan tasavallan välisestä yhteistä ilmailualuetta koskevasta sopimuksesta.
- Luodaan ilmailualalla vapaata ja tervettä kilpailua etenkin sisällyttämällä Chisinaun lentoasemaa koskevaan toimilupaan lausekkeita syrjimättömästä pääsystä lentokentälle, ja palautetaan toimiva kilpailu maahuolintapalveluihin.

Keskipitkän aikavälin ensisijaiset tavoitteet

- Pannaan täytäntöön vuosiksi 2013–2022 laadittu kattava liikenne- ja logistiikkastrategia.
- Turvataan tierahasto, ja varmistetaan samalla vakaa rahoitus tulosperusteisten ylläpitosopimusten täytäntöönpanemiseksi.
- Toteutetaan tarvittavat uudistukset, jotta Moldovan tasavalta voidaan poistaa mahdollisimman pian Pariisin yhteisymmärryspöytäkirjan mustalta listalta.
- Kehitetään infrastruktuuria etenkin valmistelemalla ja toteuttamalla uusia hankkeita laajennetun TEN-T-runkoverkon kehittämiseksi, kuten sovittiin Rotterdammassa vuonna 2016 järjestetyssä TEN-T-ministerikokouksessa.
- EU:n jäsenvaltiot harkitsevat mahdollisuutta avata maantieliikenteen markkinat asteittain Moldovan tasavallalle sen mukaan, miten maa edistyy asiaa koskevan EU:n säännösten saattamisessa osaksi kansallista lainsäädäntöään.

Ympäristö

Osapuolet tekevät yhteistyötä valmistellakseen EU:n lainsäädännön ja kansainvälisten normien täytäntöönpanoa. Tavoitteita ovat erityisesti seuraavat:

Lyhyen aikavälin ensisijaiset tavoitteet

- Varmistetaan ympäristöalan laitosten hallintouudistusten jatkuminen ja asianmukaisten hallinnollisten valmiuksien kehittyminen, jotta voidaan panna täytäntöön ympäristöä koskeva assosiaatiosopimuksen luku.
- Edetään lähentymisessä EU:n ympäristöalan säännöstöön hyväksymällä alan keskeisen oikeudelliset puitteet eli lait ilmansuojelusta, kemiallisista aineista ja teollisuuden päästöistä (pilaantumisen ehkäisemisen ja vähentämisen yhtenäistäminen).
- Pannaan täytäntöön strategisesta ympäristöarvioinnista ja jätehuollosta annetut lait.
- Suunnitellaan ja otetaan käyttöön täytäntöönpanomekanismit ympäristövaikutusten arviointien ja strategisten ympäristöarviointien soveltamiseen ympäristökysymysten sisällyttämiseksi monialaisena asiana muihin keskeisiin politiikan aloihin.

- Laaditaan ja hyväksytään kansalliset strategiat, ohjelmat ja suunnitelmat, jotka koskevat ilmansuojelua, kemiallisten aineiden käsittelyä ja vesihuoltoa.

Keskipitkän aikavälin ensisijaiset tavoitteet

- Annetaan tarvittava täytäntöönpanolainsäädäntö ympäristöön liittyvillä eri aloilla, etenkin veden laatua ja vesivarojen hoitoa, jätehuoltoa, kemiallisten aineiden käsittelyä, luonnonsuojelua, ilmanlaatua ja teollisuuden päästöjä koskevilla aloilla, assosiaatiosopimuksessa vahvistettujen velvoitteiden täyttämiseksi.
- Tehostetaan vihreän talouden kehittämistä Moldovan tasavallassa.
- Jatketaan vuosiksi 2014–2023 laaditun ympäristöstrategian sekä vesihuoltoa ja puhtaanapitoa, jätehuoltoa ja biologisen monimuotoisuuden säilyttämistä koskevien kansallisten strategioiden täytäntöönpanoa.
- Tarkistetaan jätehuoltolakia, jotta voidaan tarkastella mahdollisuutta vahvistaa ympäristöä koskevia määräyksiä.

Ilmastotoimet

Osapuolet tekevät yhteistyötä lujittaakseen ilmastomuutosta koskevaa vuoropuhelua ja yhteistyötä tavoitteina seuraavat:

Lyhyen aikavälin ensisijaiset tavoitteet

- Kehitetään edelleen kansallisesti määritellyn panoksen täytäntöönpanoa koskevaa etenemissuunnitelmaa.

Keskipitkän aikavälin ensisijaiset tavoitteet

- Aloitetaan Pariisin ilmastomuutossopimuksen täytäntöönpano.
- Varmistetaan ilmastomuutokseen sopeutumista koskevan strategian ja sen vuoteen 2020 ulottuvan toimintasuunnitelman täytäntöönpano.
- Aloitetaan vuoteen 2030 ulottuvan vähäpäästöisen kehitysstrategian täytäntöönpano Moldovan suunnitellun kansallisesti määritellyn panoksen osalta.
- Parannetaan instituutioiden ja toimialojen välistä koordinointia, ja otetaan ilmastomuutokseen sopeutuminen ja sen vaikutusten lieventäminen paremmin huomioon kaikkien tasojen politiikoissa ja suunnitelmissa.
- Lähennetään Moldovan tasavallan lainsäädäntöä sovellettaviin EU:n säädöksiin ja kansainvälisiin sopimuksiin assosiaatiosopimuksen ja sen liitteen XII mukaisesti.
- Parannetaan Moldovan tasavallan ilmastotoimiin liittyvää avoimuutta etenkin luomalla EU:n malliin perustuva toimiva kansallinen järjestelmä ilmastopolitiikkojen ja -toimien sekä kasvihuonekaasupäästöjen seurantaa ja niistä raportointia varten.

Pelastuspalvelu

Osapuolet tekevät seuraaviin tavoitteisiin tähtäävää yhteistyötä:

Lyhyen aikavälin ensisijaiset tavoitteet

- Kehitetään järjestelyjä, joilla lujitetaan kahdenvälistä yhteistyötä pelastuspalvelun alalla, jotta Moldovan tasavalta lähentyy unionin pelastuspalvelumekanismiin.
- Edistetään isäntävaltion tukea koskevien EU:n ohjeiden hyväksymistä ja täytäntöönpanoa.
- Käynnistetään vuoropuhelu poliittisista näkökohdista, jotka liittyvät katastrofien ehkäisyyn, niihin valmistautumiseen sekä niihin reagointiin jakamalla parhaita käytänteitä, järjestämällä yhteistä koulutusta, harjoituksia ja opintovierailuja sekä perustamalla työryhmiä ja kokoamalla yhteen todellisista hätätoimista ja harjoituksista opittuja asioita.

- Jatketaan ehkäisytoiminnan kehittämistä kouluttamalla, opettamalla ja valistamalla väestöä, erityisesti nuoria, merkittävistä riskeistä.

Keskipitkän aikavälin ensisijaiset tavoitteet

- Varmistetaan tehokas ympärivuorokautinen viestintä, joka kattaa myös ennakkovaroitukset ja tiedonvaihdon suuren mittaluokan hätätilanteista, jotka koskevat EU:ta ja Moldovan tasavaltaa tai sellaisia kolmansia maita, joissa jompikumpi osapuolista osallistuu katastrofiapuun.
- Helpotetaan etenkin unionin pelastuspalvelumekanismin avulla vastavuoroista apua vakavissa hätätilanteissa tarpeen mukaan ja edellyttäen, että käytettävissä on riittävät voimavarat.
- Edetään maanlaajuisessa katastrofiriskien arvioinnissa ja kartoittamisessa, ja tuetaan sähköisen alueellisen riskikartaston (Electronic Regional Risk Atlas, ERRA) kehittämistä sekä huolehditaan sen tehokkaasta käytöstä kansallisella tasolla.
- Parannetaan tietopohjaa katastrofiriskeistä ja taloudellisista menetyksistä lujittamalla tietojen saatavuutta ja vertailukelpoisuutta koskevaa yhteistyötä.
- Parannetaan sellaisten suurten teollisuusonnettomuuksien, joihin liittyy vaarallisia aineita, ennaltaehkäisytoimia EU:n säännösten ja parhaiden käytäntöjen mukaisesti.
- Parannetaan yhteistyötä, jotta Moldovan tasavallassa saataisiin aikaan selviytymiskykyisempi pelastuspalvelu- ja katastrofien riskinhallintajärjestelmä EU:n parhaiden käytäntöjen pohjalta ja tiiviissä yhteistyössä EU:n pelastuspalvelumekanismin kanssa.

2.8 Liikkuvuus ja ihmisten väliset yhteydet

Yleissivistävä ja ammatillinen koulutus sekä nuoriso

Osapuolet tekevät yhteistyötä nykyaikaistaakseen ja uudistaakseen yleisesti yleissivistävää ja ammatillista koulutusta sekä nuorisoalojen järjestelmiä Moldovan tasavallassa nuorten ja maan tarpeiden mukaan siten, että ne ovat tasapuolisia oppilaille ja opiskelijoille näiden sosiaalisesta ja maantieteellisestä taustasta riippumatta ja tehokkaita resurssien käytön näkökulmasta ja että ne herättävät yhteiskunnassa luottamusta tuottamalla laadukkaita henkilöresursseja ja oppimistuloksia. Yhteistyöllä pyritään muun muassa seuraaviin tavoitteisiin:

Lyhyen aikavälin ensisijaiset tavoitteet

- Hyväksytään lopullisesti kaikki säännökset, jotta uusi opetus- ja koulutuslainsäädäntö voidaan panna täysimääräisesti täytäntöön kaikilla koulutustasoilla.
- Parannetaan opetusministeriön ja sen alaisten elinten hallinnollisia valmiuksia.
- Perustetaan tuotosindikaattoreiden järjestelmä, joka kuvaa koulutusjärjestelmän tuottamien tulosten hyötyä.
- Parannetaan opettajien peruskoulutuksen laatua, rekrytointimenettelyjen laatua ja koulutusalan töiden houkuttelevuutta, myös rahallisen korvauksen tasoa.
- Edistetään systeemistä yhteistyötä koulutusjärjestelmän ja yksityisen sektorin välillä työmarkkinoiden tarpeiden täyttämiseksi.
- Suoritetaan ammatillisen koulutuksen uudistus ammatillisen koulutuksen kehittämistä koskevan strategian ja toimintasuunnitelman (2013–2020) tavoitteiden mukaisesti, jotta se vastaisi työmarkkinoiden tarpeita.
- Hyväksytään alakohtaisten komiteoiden oikeudellinen kehys.
- Toteutetaan yhteisiä toimia ja vaihtoja, joilla edistetään edelleen Moldovan tasavallan integroitumista eurooppalaiseen korkeakoulualueeseen, koska se on mukana Bolognan prosessissa.
- Edistetään akateemista yhteistyötä, valmiuksien kehittämistä ja opiskelijoiden ja henkilöstön liikkuvuutta Erasmus+-ohjelmalla ja tutkijoiden liikkuvuuteen ja koulutukseen liittyvien Marie Skłodowska-Curie -toimien kautta
- Hyödynnetään täysimääräisesti koulutuslain VII osastoa (Elinikäinen oppiminen) yhteistyössä työministeriön kanssa.

- Kannustetaan sidosryhmiä tulemaan mukaan jatkuvaan ammatilliseen kehittymiseen liittyviin elinikäisen oppimisen eri malleihin, jotta ne vastaisivat paremmin työmarkkinoiden tarpeita.
- Pannaan täytäntöön nuorisoalan kehitystä koskeva kansallinen strategia.
- Parannetaan vuorovaikutusta ja yhteistyötä nuorille ja nuorisotyöntekijöille tarkoitetun epävirallisen koulutuksen aloilla keinona edistää kulttuurienvälistä vuoropuhelua ja tukea kansalaisyhteiskuntaa muun muassa nuorisoalan EU-ohjelmien kautta.

Keskipitkän aikavälin ensisijaiset tavoitteet

- Huolehditaan säännöllisestä osallistumisesta PISA-testaukseen.
- Jatketaan peruskoulutuksen uudistamista, jotta voidaan parantaa opettajankoulutuksen laatua, nykyaikaistaa opetussuunnitelmia ja edetä tuloksiin perustuvan arvioinnin käytön laajentamisessa.
- Vähennetään koulunkäynnin keskeyttävien määrää.
- Kytetään yleissivistävä koulutus tutkimukseen ja innovointiin sekä taloudelliseen ja yhteiskunnalliseen toimintaympäristöön.
- Pyritään nykyaikaistamaan julkiset korkea-asteen oppilaitokset erityisesti niiden verkoston järjeistämiseksi, jotta niistä tulisi houkuttelevampia ja kilpailukykyisempiä, lisäämällä avoimuutta henkilöstön palkkaamisen hallinnoinnissa.
- Toteutetaan kaikkien korkeakoulujen ja kaikkien kolmen tutkintotason (kandidaatti, maisteri ja tohtori) kaikkien ohjelmien ulkoinen arviointi ja hyväksyminen.
- Toteutetaan aikuiskoulutuksen tarjoajien ulkoinen arviointi ja hyväksyminen.
- Lisätään elinikäistä oppimista.
- Pannaan täytäntöön strateginen lähestymistapa ammatilliseen koulutukseen ja tuetaan sitä, jotta Moldovan tasavallan ammattikoulutusjärjestelmää saadaan mukautettua EU:n ammattikoulutusjärjestelmän uudistamiseen, jota toteutetaan Kööpenhaminan prosessin ja siihen liittyvien välineiden kautta.
- Jatketaan ammatillisen koulutuksen järjestelmän lujittamista edelleen panemalla ammatillisen koulutuksen kehittämistä koskeva strategia (2013–2020) täysimääräisesti täytäntöön.

Tutkimus ja innovointi

Osapuolet tekevät seuraaviin tavoitteisiin tähtäävää yhteistyötä:

Lyhyen aikavälin ensisijaiset tavoitteet

- Hyväksytään uuden opetus- ja koulutuslainsäädännön kanssa yhteensopiva uusi muutos tutkimusta koskevaan lainsäädäntöön toimintapolitiikan tukijärjestelyn avulla hiljattain toteutetun Moldovan tasavallan tutkimusjärjestelmän tarkastelun pohjalta.
- Luodaan uudet rakenteet koordinoimaan tutkimusta ja innovointia valtionhallinnon tasolla.

Keskipitkän aikavälin ensisijaiset tavoitteet

- Helpotetaan Moldovan tasavallan integroitumista eurooppalaiseen tutkimusalueeseen (ERA).
- Tehostetaan Moldovan tasavallan osallistumista Horisontti 2020 -puiteohjelmaan.
- Edetään vuoteen 2020 ulottuvan tutkimus- ja kehitysstrategian, toimintasuunnitelman ja kilpailukykyä edistävän vuosien 2013–2020 innovaatiostrategian sekä toimintapolitiikan tukijärjestelyn avulla Horisontti 2020 -puiteohjelman yhteydessä toteutetun vertaisarvioinnin suositusten täytäntöönpanossa.

- Vahvistetaan aineellisia, institutionaalisia ja henkilöresursseja tutkimus- ja innovointivalmiuksien parantamiseksi.
- Liitytään eurooppalaiseen avoimen tieteen toimintaohjelmaan.

Kulttuuri, audiovisuaalipolitiikka ja viestimet

Kulttuuri

Osapuolet tekevät seuraaviin tavoitteisiin tähtäävää yhteistyötä:

Lyhyen aikavälin ensisijaiset tavoitteet

- Edistetään kulttuuri-ilmaisujen moninaisuuden suojelemista ja edistämistä koskevan Unescon vuoden 2005 yleissopimuksen täytäntöönpanoa.
- Edistetään Moldovan tasavallan kulttuuri- ja audiovisuaalialan toimijoiden osallistumista EU:n ohjelmiin, etenkin Luova Eurooppa -ohjelmaan.

Keskipitkän aikavälin ensisijaiset tavoitteet

- Pyritään yhdessä kehittämään osallistavaa kulttuuripolitiikkaa Moldovan tasavallassa ja suojelemaan ja edistämään kulttuuri- ja luonnonperintöä.
- Parannetaan valmiuksia yrittäjyyteen kulttuurialalla ja luovilla aloilla (mukaan lukien kulttuuriperintö) sekä kulttuuri-palvelujen tarjoamiseen.

Audiovisuaalipolitiikka ja viestimet

Osapuolet tekevät yhteistyötä valmistellakseen assosiaatiosopimuksen liitteissä mainitun EU:n lainsäädännön täytäntöönpanoa. Yhteistyöhön kuuluu Moldovan tasavallan tukeminen pyrittäessä seuraaviin tavoitteisiin:

Lyhyen aikavälin ensisijaiset tavoitteet

- Vahvistetaan viestinten sääntelyviranomaisten/-elinten valmiuksia ja riippumattomuutta, ja pyritään etenkin varmistamaan audiovisuaalialan koordinoituneuvoston täysi riippumattomuus.
- Muutetaan lainsäädäntöä sen takaamiseksi, että viestimille myönnetään julkista rahoitusta tiukkojen puolueettomien ja samalla tavalla kaikkiin julkisiin viestimiin ja yleisradioyhtiöihin sovellettavien kriteerien perusteella.
- Tarkastellaan yhdessä Euroopan komission kanssa mahdollisuuksia osallistua valikoituihin EU:n ohjelmiin ja EU:n virastojen toimiin, jotka on suunnattu Euroopan naapuruuspolitiikan piiriin kuuluviin maihin.
- Laaditaan uusi mainontaa koskeva laki, joka on linjassa vielä hyväksymättömän uuden audiovisuaalialan lainsäädännön ja eurooppalaisten normien kanssa ja jolla pyritään tehokkaaseen kilpailuun tällä alalla.

Keskipitkän aikavälin ensisijaiset tavoitteet

- Puututaan viestinten omistuksen keskittymiseen EU:n parhaiden käytäntöjen mukaisesti.
- Pyritään hyväksymään EU:n normien mukaista audiovisuaalialan lainsäädäntöä. Vaihdetään näkemyksiä audiovisuaalipolitiikasta sekä sovellettavista kansainvälisistä normeista. Tehdään audiovisuaali- ja media-alan yhteistyötä rasismin ja muukalaisvihan torjumiseksi.

Osallistuminen EU:n virastojen toimintaan ja ohjelmiin

Keskipitkän aikavälin ensisijaiset tavoitteet

Tarkastellaan Moldovan tasavallan osallistumisesta EU:n ohjelmiin tehdyn pöytäkirjan täytäntöönpanoa sen mukaan, miten Moldovan tasavalta on tosiasiallisesti osallistunut EU:n eri ohjelmiin.

2.9 Tiedotus ja näkyvyys

Lyhyen aikavälin ensisijaiset tavoitteet

- Varmistetaan, että EU:n ja Moldovan tasavallan assosiaatiosopimuksen mahdollisuuksista ja vaikutuksista viestitään perustellusti ja että viestinnässä kiinnitetään erityisesti huomiota pitkälle menevään ja laaja-alaiseen vapaakauppa-alueeseen.

Varmistetaan EU:n kaikkien hankkeiden ja ohjelmien sekä niiden vaikutusten näkyvyys tekemällä tiivistä yhteistyötä tiedotusvälineiden, kansalaisyhteiskunnan ja yritys yhteisön kanssa paikallisella, alueellisella ja kansallisella tasolla.

OIKAISUJA

Oikaisu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseen (EY) N:o 1907/2006, annettu 18 päivänä joulukuuta 2006, kemikaalien rekisteröinnistä, arvioinnista, lupamenettelyistä ja rajoituksista (REACH), Euroopan kemikaaliviraston perustamisesta, direktiivin 1999/45/EY muuttamisesta sekä neuvoston asetuksen (ETY) N:o 793/93, komission asetuksen (EY) N:o 1488/94, neuvoston direktiivin 76/769/ETY ja komission direktiivien 91/155/ETY, 93/67/ETY, 93/105/EY ja 2000/21/EY kumoamisesta

(Euroopan unionin virallinen lehti L 396, 30. joulukuuta 2006; oikaistu toisinto julkaistu Euroopan unionin virallisessa lehdessä L 136, 29. toukokuuta 2007)

Jäljempänä oleva viittaus koskee julkaisua EUVL L 136, 29.5.2007.

Sivulla 20, 3 artiklan 15 kohdassa:

on: "15. 'välituotteella' ainetta, jota valmistetaan kemiallista prosessointia varten tai kulutetaan tai käytetään kemiallisessa prosessoinnissa sen muuntamiseksi toiseksi aineeksi (jäljempänä 'synteesi')."

pitää olla: "15. 'välituotteella' ainetta, jota valmistetaan kemiallista prosessointia varten ja kulutetaan tai käytetään kemiallisessa prosessoinnissa sen muuntamiseksi toiseksi aineeksi (jäljempänä 'synteesi')."

ISSN 1977-0812 (sähköinen julkaisu)
ISSN 1725-261X (painettu julkaisu)

Euroopan unionin julkaisutoimisto
2985 Luxembourg
LUXEMBURG

FI